

bilimname XXXIV, 2017/2, 247-286
Geliş Tarihi: 17.05.2017, Yayın Tarihi: 31.10.2017

SIYAHÎ SENKRETİK BİR DİNÎ HAREKET OLARAK RASTAFARİLİK*

© Kadir ALBAYRAK^a

Öz

Rastafarilik hareketi 1920'lerde, Jamaikalı bir siyahi olan Marcus Garvey'in öğretilerinden esinlenerek ortaya çıkmış; senkretik, binyılcı, mesihçi, Afrika kökenli zenci kölelerin direnişiyile güç kazanmış olan yeni bir dinimsi oluşumdur. Rastafariler kadim İsraililerin torunları olduğuna ve işledikleri günahlar yüzünden sürgün edildiklerine, ilk Etiyopya kralı Haile Selassie I'in yaşayan tanrı ve dünyanın kralı olduğuna inanırlar. Onlara göre Etiyopya cenneti, Jamaika ise tamamen cehennemi temsil eder. Rastafarilere göre marijuana içmek manevi bir pratik olup, kökü Kutsal Kitaba dayanır. *I-tal* adını verdikleri bir vejetaryen diyete uymak Rastafariliğin temel inançları arasındadır. Örgülü Rasta saç hareketin en önemli özelliklerindedir. Rastafariliğin yeşil, sarı ve kırmızı (bazen siyah) olmak üzere sembolik renkleri vardır ve bunlar bayrak, dinî resim, rozet ve posterlerde çok yaygın bir şekilde kullanılır.

Rastafarilik günümüzde dışarıdan hemen fark edilen sembolleri, reggae müzik, yemek diyetleri, Rasta tarzı saçları vb. dolayısıyla özellikle gençler arasında büyük bir ilgiyle karşılanmakta, bu özelliklerinden dolayı sadece siyahlara ve gecekondü bölgelerine özgü olma özelliğini kaybetmekte, geniş kitlelerin dikkatini çekmekte, hızla yayılmaktadır. Ne var ki, ülkemizde ve İslam ülkelerinde Müslüman kökenden gelen Rastafarinin var olup olmadığına ilişkin bir bilgiye ulaşamadığımızı vurgulamak istiyoruz. Ancak, Rastafarilik ile diğer bir siyahi dinî hareket olarak 1930'lu yıllarda Elijah Muhammed liderliğinde Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan "İslam Milleti" (Nation of Islam) arasında bazı benzerlikler olduğu ileri sürülmekle birlikte bu konuda halen akademik bir çalışma yapılmış değildir.

Anahtar kelimeler: Rastafarilik, Jamaika, Haile Selassie I, siyahiler, Afrika, Etiyopya, marijuana, renkler, *I-tal* diyeti, reggae müziği, Bob Marley.

* Bu makale 15-16 Kasım 2014 tarihinde Cibuti'de Türk Tarih Kurumu tarafından gerçekleştirilen *Unutulan Kıta Afrika ve Türkler Sempozyumu'*nda "Afrika'yı Arz-ı Mev'ûd Edinmiş Senkretik Bir Dinî Hareket: Rastafarianizm" başlığıyla sunulmuş olan metnin geliştirilmiş halidir.

^a Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, kadir.albayrak@gmail.com

Giriş

Öncelikle şunu vurgulamak gerekir ki, Rastafarilik Avrupa sömürgeciliğine karşı bir isyan, özgürleşme ve özgürleştirme hareketi olarak 1930'larda Jamaika'da ortaya çıkmış, daha sonra da var olan sosyal, kültürel ve ekonomik baskılara bir başkaldırı şeklinde sürmüştür.¹ Bu minvalde, Rastafarilik akımı Avrupalı sömürgecilerin Afrika ve Etiyopya'ya uyguladıkları baskı, köleleştirme, sürgüne gönderme ve insanlık dışı muamelelerden kaynaklanan ve Jamaika'da sömürgecilerin baskısı altında ezilen fakir, eğitimsiz gençler arasında ve özellikle gecekondu bölgelerinde kökleşen² mesihçi bir hareket olarak kabul edilir.

Jamaika'da ortaya çıkan Rastafarilik günümüzde en büyük ve en çok tanınan yerel harekettir. Bundan dolayı toplumu değiştirebilecek bir felsefeye ve kalabalıkları etrafında toplama kapasitesine sahiptir. Son yıllarda bu hareket sadece doğduğu yer olan Jamaika'da değil, Amerika, İngiltere, Kanada ve Afrika'da da dikkat çekmektedir. Hareket, her ne kadar 1930'larda ortaya çıkmaya başladıysa da hakkında sadece duyumlara dayalı ve derinlemesine olmayan şeyler yazılmıştır. Sonuçta Rastafarilik genel olarak hem Jamaika'da hem de diğer yerlerde yanlış anlaşılmıştır. Bunun temel sebebi de bazı marjinal Rastafari grupların davranışları olmuştur. Bunlar 1960 ve 1963'de meydana gelen iki olaydır ki, birincisi Henry Fiasco diğeri ise Holy Thursday Massacre (Kutsal Perşembe Katliamı) olarak bilinir. Bu olaylarda bazı Rastalar polisle çatışmış ve öldürülmüşlerdir. Rastaların olumsuz imajlarına neden olan diğer bir olgu ise dreadlock adı verilen saç uzatma tarzlarıdır. Bu, genellikle muhaliflerce vahşi/ce görülür ve çekici bulunmaz. Halbuki dreadlock, Rastaların kökenleriyle ilgili önemli bir semboldür ve onların alamet-i farikasıdır. Son olarak Rastaların kutsal ritüellerinde esrar (hint keneviri/ganja/marijuana/dagga) kullanmalarının da onların yanlış anlaşılmasına yol açtığı söylenebilir.³

Jamaika'nın 1962 yılında bağımsızlığını kazanmasından sonra birçok Rasta Amerika'ya, New York'a göç etmiş, burada tavır ve biçimlerinden dolayı toplumdan dışlanmış, iş bulamamışlar, bunun sonucunda Jamaika ve Rasta kimliğine sıkı sıkıya sarılmışlardır. Ancak son yıllarda Rastalar toplum tarafından daha iyi tanındıkça bu olumsuz imajlar değişmeye başlamıştır.

¹ Barry Chevannes, *Rastafari: Roots and Ideology*, Syracuse University Press, (1994), s. 1.

² Leonard Barrett, *The Rastafarians: Twentieth Anniversary Edition*, Massachusetts, (1997), s. 110.

³ Barrett, *The Rastafarians*, s. VIII-IX.

Günümüzde binlerce benzeri kült arasında Rastafarilerin önemli bir sayıya ve etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür. Yerel etnik dinî hareketler ve mesihçi/milenarist akımlar din fenomenologlarının ve dinler tarihçilerinin önemle üzerinde durdukları, araştırdıkları konular olagelmıştır. Öte yandan sosyolog ve antropologlar bu gibi hareketlerin toplumsal yönleriyle ilgilenirken, politika çalışanlar onların ideolojilerini araştırmışlardır. Sömürgecilikle ilişkileri, grupların psikolojik anlayışları mercek altına alınmıştır. Dilbilimciler bu yeni hareketlerin kendilerine özgü jargonlarını incelerken, ilahiyatçılar ise teolojik yönleri üzerinde durmuşlardır.⁴

Bu anlamda Rastafariliğin politik bir hareket olup olmadığı tartışılan bir konudur. Morris onu devrimci bir hareketten ziyade romantik/gerçeklerden kaçan bir akım olarak tanımlar. Bazı araştırmacılar 1960'larda akımın politik bir özellik kazandığını belirtir. Örneğin Campbell onu bir direniş kültürü olarak görür. Beyazların baskısını ve üstünlüğünü reddetmeleri, sömürgecilik, emperyalizm ve materyalizm karşıtı duruşları, çağdaş kapitalist toplum yapısını eleştirmeleri, kurulu düzene/kurumlara karşı çıkmaları harekete aktivist bir yapı, dinî bir renk kazandırmış görünmektedir.⁵ Hareket Rastafariler, Rastalar, acı çekenler, Dreadlar gibi adlarla tanınır. Ayrıca Rastafariler izm'li kullanımı kabul etmezler ve buna şiddetle karşı çıkarlar.

A. Rastafarilerin Kimliği

Brian Morris'in kitabında aktardığı, roman yazarı V. S. Naipaul'un Rastalar için yazdığı şu veciz sözler onların genel yapısını özetlemektedir:

"Rastafarilik, kendi özel yaşam ortamlarında ortaya çıkmış bir mezheptir. İnkâra karşı inkârla cevap verirler. Saçlarını kesmezler ve yıkamazlar, böylece bedeni küçümsemiş olurlar. İnançlarına dayanak olarak Kutsal Kitap'a başvururlar. Çoğu çalışmaz, kendilerini ganja ile avuturlar, bunu Tanrı da içer derler. Herhangi bir partiye oy vermezler. Çünkü Jamaika onların ülkesi değildir. Jamaika idaresini de tanımazlar. Onların memleketi Etiyopya'dır. Onlar Ras Tafari'ye tapınırlar. Babil'in parçası olan dünyayla bütünleşmeyi istemezler."⁶

Rastafariler 1892'de doğup 1975'de ölen eski Etiyopya İmparatoru Haile Selassie'nin, yeryüzünün değişik yerlerine sürgün edilmiş bulunan

⁴ Barrett, *The Rastafarians*, s. ix-xii.

⁵ Brian Morris, *Religion and Anthropology: A Critical Introduction*, Cambridge University Press, (2006), s. 221.

⁶ Morris, *Religion and Anthropology*, s. 212.

siyahları beyazların baskısından kurtaracak bir *siyah Mesih* olduğuna inanırlar. Hareket Etiyopya'yı arz-ı mev'ûd, yani vadedilmiş toprak olarak görür. Buna göre, son tahlilde siyah insanlar köle olarak sürgün edildikleri Batı ülkelerinden Etiyopya'ya döneceklerdir. Geri dönüş inanç açısından zorunludur ve bunun zamanını Haile Selassie belirleyecektir. Ne var ki, bu dönüşün ayrıntıları gizlidir ve sadece çok az kişi tarafından bilinir. Anlatılara göre, bunun Jamaika kıyılarından en az on İngiliz gemisiyle başlayacağını söyleyenler olduğu gibi, Etiyopya araç gereçleriyle Jamaika'ya gelinerek gerçekleşeceğini ileri sürenler de vardır. Ancak Etiyopya'ya dönüşle ilgili bu anlayış, hikâye ve inanışlar günümüzde, geçmişteki fanteziler arasında sayılabilir.

Rastafarilerin büyük bir çoğunluğu Etiyopya'yı anavatanları olarak görürken bir kısmı da Afrika'nın gerçek anavatanları olduğuna inanır. Anavatana dönüş esnasındaki gidilecek yer, yön ve güzergâh konusunda aralarında görüş birliği olmamakla birlikte, birçoklarına göre Etiyopya demek Afrika demektir, diğerlerine göre ise Etiyopya arz-ı mev'ûd'dur. Yine de hiç kimse kıtanın herhangi bir yerine yerleşileceğinden şüphe etmez.⁷ Her ne olursa olsun, Afrika/Etiyopya Rastalar için Babil'in karşıtı olan Siyon'u sembolize eder.

İlk başlarda Rastafarilik basitçe senkretik Afro-Karaip merkezli dinsel-siyasal bir kült olarak kabul edilmesine rağmen durum bundan daha çok karmaşıktır.⁸ Burada şunu vurgulamak gerekir ki, Rastafarilik ve Afrika'daki yeni dinî akımların en büyük özelliği senkretik olmalarıdır. Öte yandan Afrika'da görülen diğer dinî uyanış hareketleri ile Rastafarilik arasında benzerlikler olmasına rağmen, Rastafariler antik Afrika halk dini ve uyanışçılığıyla kendi arasına kesin bir mesafe koyar. Chevannes, Rastafariliğin Jamaika'da ortaya çıkmasının, onun Hıristiyanlık dahil bütün önceki inançlardan bağı kopardığını gösterdiğini yazar. Çünkü Rastafariler için odak inanç Jah'dır.⁹ Ayrıca geleneksel yerel ölü ata ruhlarıyla çok az ilgilenirler, hayvan kurbanını reddederler, bira ve içki içmezler, Afrika ritüellerinin genel vazgeçilmezi olan özel bir ruha sahip olma inancına, vaftiz olmaya ve cenaze törenlerine önem atfetmezler. Bundan dolayı Morris'in aktardığı gibi Legesse, Rastafariliği peygamberi olmayan peygamberane bir hareket olarak tanımlar.¹⁰

⁷ Barrett, *The Rastafarians*, s. 1.

⁸ Richard C. Salter- Ikael Tafari, "Rastafarianism", *Encyclopedia of Religion*, c. XI, Thomson Gale, Second Edition, (2005), s. 7622.

⁹ Chevannes, *Rastafari*, s. 168, 224, 241, 273.

¹⁰ Bkz. Morris, *Religion and Anthropology*, s. 222.

Ortaya çıktığı şartlar gereği Rastafarilikte kadının etkin bir rolü olmamıştır.¹¹ Hareketin üyeleri genellikle erkeklerden oluşur ancak son zamanlarda ve günümüzde kadınlar da önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Özel toplantılarda kadınlar genellikle şarkılar icra eden ve sekreterlik yapan ev sahipleri konumundadırlar. Erkekler hareketin birçok sorumluluklarını yüklenirken, kadınlar çoğunlukla son dönemlerde el örgüsü elbiseler, sepetler, hasırlar, süpürgeler, sanat eserleri ve öteberiler satarlar.¹²

Kadınlar kraliçe olarak adlandırılır ve en temel görevleri eşlerine yani krallarına hizmet etmektir. Kadın erkeğin yardımcısı ve ikincil konumda kabul edilir. Kadınlar dinî anlamda lider ve önder olamazlar; ailenin manevi lideri erkektir. Kadın menstrüasyon döneminde erkeğe yemek pişiremez. Öte yandan kadın makyaj yapamaz, dağınık giyinemez ve saçlarına kimyasal ürünler süremez. Rastafari kadın doğum kontrolü uygulayamaz; zira bu, Afrikalıların nüfusunu azaltmak için Avrupalı sömürgeci emperyalistlerin bir taktiğidir. Buna ilaveten Tevrat'ın "semereli olun, çoğalın"¹³ emrine de dayandıklarını dile getirirler. Kürtaja şiddetle karşıdırlar ve bunu cinayet sayarlar. Kadın dua ve ibadet esnasında başını örtmelidir. Yeni Ahit'teki; "Ama başını örtmeden dua eden veya peygamberlik eden her kadın, başını küçük düşürür. Böylesinin, başı tıraş edilmiş bir kadından farkı yoktur"¹⁴ pasajını bu uygulamaya kanıt gösterirler.¹⁵ Her ne kadar son yıllarda kadın toplumsal bir figür olarak ortaya çıkmaya başlamışsa da Rastalar feminizme karşı bir tavır takınır, eşcinselliğe ve doğum kontrolüne karşı çıkarlar.¹⁶

Hareketin müntesipleri 1965 yılına kadar genellikle alt sosyal kesimden iken artık bu olgu değişmeye başlamıştır. Bir zamanlar hareket gecekonduların ürünü olarak görülür ve orta sınıfa giremediği söylenirken şimdi kamu personeli ve elitler arasında da tezahür etmektedir. İlaveten West India¹⁷'nin prestijli üniversitelerinin öğrencileri, sağlık personeli, yargı

¹¹<http://web.archive.org/web/20060829153306/http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/rast.html#3> (Erişim tarihi 2015).

¹² Barrett, *The Rastafarians*, s. 2.

¹³ Yaratılış, 9: 1.

¹⁴ 1. Korintlilere, 11: 5.

¹⁵ <http://www.bbc.co.uk/religion/religions/rastafari/beliefs/women.shtml> (Erişim tarihi, 2015).

¹⁶ Morris, *Religion and Anthropology*, s. 219.

¹⁷ "West India" kavramı, Kristof Kolomb'un Amerika kıtasını keşfinden sonra Batılıların Karaiip ve Antil adalarını "East India"dan yani asıl doğu Hindistan'dan ayırmak için kullanmış oldukları bir kavramdır.

mensupları ve diğer üst sınıflar arasında da Rastaların sayısı gitgide artmaktadır.¹⁸

Rastafarilikle ilgili yapılan ilk araştırmalarda hareketin üyelerinin çoğunun Afrikalı olduğu görülürken -gerçi halen de öyledir- son dönemlerde artık Çinliler, Hindistan kökenliler, Afro-Çinliler, Afro-Hindistanlılar ve Afro-Yahudiler, melezler ve az sayıda olsa da beyazlar arasında yaygınlaşmaya başlamıştır. Kısacası artık her etnik gruptan ve renkten Rastaya rastlamak mümkündür.

Topluluğun profiline bakıldığında üyelerin büyük bir çoğunluğu önceden Hıristiyan olanlardan müteşekkildir. Bunların çoğu önceden Protestan, Katolik veya Pentekostal kiliselere mensup idiler. Kimileri de geçmişlerinde herhangi bir kiliseye üye olmadıklarını, sadece Hıristiyan bir aileden geldiklerini ifade ederler.

Grup üyeleri Jamaika'yı baskı altında buldukları, sürgünde yaşamak zorunda kaldıkları Babil olarak adlandırırılar. Bu baskıdan kurtuluşun tek yolu bazen gerçeğe olağanüstü anlamlar yükleme veya ütopyik düşünceler/inançlar yaratma biçiminde olmaktadır.¹⁹

Rastafarilik hareketini anlamak için öncelikle doğup geliştiği ortamı ve İngiltere'nin Jamaika'da uyguladığı sömürge politikasını tahlil etmek gerekir. Katlanılması çok zor olumsuz şartlar altında bunalmış bulunan Afrika kökenli Jamaikalılar köklerine, Afrika'ya, onun manevi, kültürel mirasına dönmeyi bir çıkış yolu olarak görmüşlerdir. Rastaları ve Rastafarilik hareketini araştıran uzmanlara göre hareketin esası kimlik bilincine dayanmaktadır. Yani "ben kimim ve neyim?" sorusu Rastaların temel sorusudur. Rastaların inanç, pratik ve sembollerinin tamamı bu Ben'i keşfe dayalıdır²⁰ denebilir. Bu açıdan onlar tasavvuftaki ayna sembolünü aynen kullanmakta, insanın bu iç beninin bir ayna olduğunu ve bunun hayata yansıdığını ifade etmektedirler.

B. Rastafari Hareketinin Ortaya Çıkışı

Rastafarilik hareketinin bir din olup olmadığı meselesi araştırmacılar arasında tartışılan önemli bir konudur. Kimileri onu bir din değil, bir inanç, mezhep, hareket, gelenek, hayat tarzı veya fenomen olarak tanımlarken, bazıları da bir özgürlük teolojisi ve/ya siyahi teoloji olarak açıklarlar. Kendisi de Jamaikalı bir sosyolog olan konunun önemli uzmanlarından Leonard E.

¹⁸ Barrett, *The Rastafarians*, s. 2.

¹⁹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 3.

²⁰ Enis Edmonds, *Rastafari: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, (2012), s. 1-2.

Barrett ise Rastafariliği Mesihçi-milenarist bir kùlt olarak tanımlamaktadır.²¹

Diğer taraftan Wade Bailey, Rastafariliğin Hindu ve şamanik köklerden kaynaklandığını ileri sürer. Ona göre ganja içmeleri bunun bir göstergesidir. Zira ganja Hindu Sadular tarafından XVII. yüzyıldan itibaren Jamaika'ya getirilmiş ve kullanılmıştır. Bu arada Rasta saç örgü tarzının da Sadular tarafından önceden beri bilindiğini söyler. Esasen hareketin öncülerinden Howell ilkin Gandi'den etkilenmiş ve şiddetsizliği bir strateji olarak benimsemişti. Daha sonra bunun bir çözüm olmadığını görerek fikrini değiştirmiş ve yandaşlarından kimileri polisle çatışmalarda öldürülmüştü.²² Bailey'e göre Rastafari tanrı anlayışı da Hıristiyanî olmaktan çok Hinduizm, şamanizm ve aynı zamanda paganizmin bazı inanışlarının bir karışımını andırmaktadır.

Hareketin ilk öncülerinden biri Marcus Mosiah Garvey (1887-1940)'dir ve o "Siyah Musa" olarak adlandırılır. Çünkü o siyahları kölelik ve sömürgecilikten kurtarmayı biricik amaç edinmiştir. Zamanla Garvey'in görüşleri Jamaika dışında Afrika ve başka yerlere de yayılmaya başladı ve onun fikirleri Güney Afrika'da çok etkili oldu. O, Afrika birliği kurmayı hedefliyordu.²³ Rastafariler felsefelerini köken olarak Marcus Garvey'e dayandırır ve onu bir anlamda Vaftizci Yahya'ya benzetirler. Garvey 1920'lerde Uluslararası Zenci Islah/İlerleme Cemiyeti'ni kurmuştur ki, bunun amacı zencileri gerçek anavatanları olan Afrika'da birleştirmektir. Ona göre Batı'da yaşayan bütün zenciler Afrika'ya dönmeliydiler. Avrupalı emperyalistler Afrika kıtasını ve insanını paramparça etmişler bu yüzden bir araya gelemiyor ve organize olamıyorlardı. Zencilerin zihni Avrupalılarca dumura uğratarak, kölelik ve köle zihniyeti yaratılmış, bundan dolayı kendilerini Batılı sahiplerinin tanımladığı gibi kabul etmekteydiler. Garvey'e göre Amerika'da yaşayan zenciler sadece fiziksel olarak değil zihinsel olarak da işgal edilmiştir.²⁴

Rastafariliğin kuluçka dönemi 1930-33 arasında Jamaika'nın başkenti Kingston'daki gecekondu bölgelerinde atılmıştır. Howell hareketin mensuplarını bütün Jamaika'da müjdelemeye, hareketi finanse etmek için de

²¹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 82, 109-110.

²² Wade Bailey, *Rastafari and Its Shamanist Origins*, United States of America, (2007), s. 8.

²³ Midas Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa: Before and After Apartheid", *New Contree*, No. 65 (December 2012), s. 166-167.

²⁴<http://web.archive.org/web/20060829153306/http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/rast.html#3>; <http://afonorow.files.wordpress.com/2012/04/lis-627-annotated-bibliography.pdf>, 6-7. (Erişim tarihi, 2015).

yeni kral Haile Selassie'nin fotoğraflarını 1 şiline satarak elde ettiği gelire Etiyopya'ya gidiş için pasaportlar vermeye başladı. Kaynaklar onun kısa bir sürede Haile Selassie'nin beş bin resmini sattığını ifade eder. 5 Ocak 1934'de hareketin devrimci bir özellik almaya başlaması dolayısıyla Howell yakalanır. Yakalamanın sebebi olarak 16 Aralık 1933'teki bir açık hava mitinginde Howell'in sarf ettiği; beyaz ırktan nefret, siyah ırkın üstünlüğü, günahkârlığından dolayı beyaz ırktan intikam alma, Jamaika hükümetinin yasal organlarını ve hükümeti aşağılama, zulüm ve kendilerini tahkir etme, Afrika'ya dönmeye hazırlık ve İmparator Haile Selassie'yi yüce bir varlık olarak tanıma ve siyahların tek geçerli yöneticisi kabul etme gibi fikirleri gösterilmiştir. Bütün bunlardan sonra Rastafariler kamuoyu tarafından tanınmaya başlamıştır. Sonuçta mahkeme onu ve diğerlerini hükümete karşı ayaklanma başlatmakla, ayrıca Howell'i Etiyopya kralının Jamaika'daki temsilcisi olmakla, toplumsal barış ve düzeni bozmakla suçladı.²⁵

Howell suçsuz olduğunu beyan etmesine karşın mahkeme onu sahtekârlıkla suçladı ve iki yıl hapis cezasına mahkum etti. Yardımcısı Hinds ise bir yıla cezalandırıldı. Jamaika hükümeti tehlikeli yeni bir hareketin başlamakta olduğunu sezerek hemen hareketin diğer iki kurucusu Archibald Dunkley ve Joseph Hibbert'i de yakaladı. Bu durum ülkede hareketin taraftarları arasında kısa bir şaşkınlığa ve sessizliğe neden olduysa da külte inananlar yer altında faaliyete devam ettiler. Howell ve Hinds'in hapisten çıkmalarından sonra Howell Etiyopya Kurtuluş Topluluğu olarak bilinen bir organizasyon kurdu ve böylece Howell hareketin ülkedeki lideri konumuna geldi.²⁶

Rastafariliğin öncü/kurucu babaları olarak Marcus Garvey'in dışında, Leonard Howell, Joseph Hibbert ve Robert Hinds bilinmektedir.²⁷ Leonard Howell, Rastafarilik hareketinin ilk vaizi ve Ras Tafari'yi yaşayan Tanrı olarak tanıtan ilk kişi olarak bilinir. Az önce ifade edildiği üzere, sömürgecilik karşıtı konuşmalarından ve Kingston'daki siyahları organize etmesinden dolayı iki yıl hapse mahkum edilir. Hapisten çıktıktan sonra ilk ganja ekimini gerçekleştiren ve onu dinî bir ayin haline getiren de o olmuştur.²⁸ Ne var ki Marcus Garvey zamanında herhangi bir Rastafari organizasyonu ve faaliyeti oluşmamıştı. Onun en büyük özelliği Afrikanizm akımını başlatması ve Haile Selassie'nin krallığıyla ilgili bazı kehanetlerde bulunmuş olmasıdır. Yukarıda

²⁵ Barrett, *The Rastafarians*, s. 85

²⁶ Barrett, *The Rastafarians*, s. 86.

²⁷ Enis Edmonds, *Rastafari: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, (2012), s. 8-13.

²⁸ Morris, *Religion and Anthropology*, s. 214.

ifade edildiği üzere Leonard Howell ise başlangıçta ateşli bir Hinduizm, Hint kültürü ve genel olarak Hint felsefesi hayranı idi. Howell'in ilk taraftarları Hint tanrısı Krişna için övgüler ve ezgiler söylerlerdi. Howell çok okuyan ve çok seyahat eden bir vaizdi. Etiyopya'nın siyahlar için arz-ı mev'ûd olduğunu iddia ediyor ve Haile Selassie'nin, kendilerini Avrupa'nın sömürgeciliğinden ve baskısından kurtaracak kral olduğunu ileri sürüyordu. Ancak 1930'ların başından itibaren o Haile Selassie'ye saygı gösterilmesi ve yüceltilmesi yönünde fikirler beyan etmeye başlamıştır. Hareketin müntesipleri ile muhalifleri arasındaki temel tartışmalardan birisi de Selassie'nin kendisini tanrı olarak görüp görmediği meselesidir. Muhalifler onun bu inancı reddettiğini ileri sürerken, müntesipleri onun bunu tevazusundan dolayı kabul etmek istemediğini savunurlar. Ne var ki hareketin daha sonraki mensupları tarafından onun tanrılığı temel bir inanç olarak anlaşılmaya başlamıştır. Hareket, eğitimsiz ve yoksul kesim arasında ortaya çıkmıştı ve bu onlar için bir ayakta ve hayatta kalma mücadelesiydi. Howell'in vaazlarının tesiriyle fakir ve eğitimsiz halk, gettolardan kurtulmanın yolunun Haile Selassie'nin ilahlığını benimsemek olduğunu gördü.²⁹ Böylece Howell sessizlerin sesi, babasızların babası olarak görülmeye başlandı.

C. Haile Selassie I

23 Temmuz 1892 yılında doğan, Kral Süleyman'ın soyundan geldiğine inanılan ve Etiyopya tahtının varisi olan Prens Ras Tafari Makonnen, 1930 yılında; *Negasa Negast*, *Krallar Kralı* ve *Yahuda Kabilesinin Muzaffer Aslanı* unvanlarıyla Etiyopya kralı olur. Esasen o, Etiyopya Ortodoks Kilisesi'ne bağlı biriydi. Bu kilise de daha çok Hıristiyanlığı temeline alan bir teolojiye sahipti. O, 1930 yılında kral olarak tahta çıkınca, *İmparator Haile Selassie I* unvanını aldı. Bu gelişme Amerika'daki zenciler tarafından Garvey'in kehanetinin gerçekleşmesi olarak anlaşılır. Sonuçta bu olay Rastafariliğin resmîyet kazanmasına yol açar. Onun tahta çıkışı sadece Etiyopya'da değil, bütün dünyada yankı uyandırmış ve bu, seküler bir olaydan çok, dinî bir gelişme olarak görülmüştür. Bundan dolayı hareketin gerçek kurucusu olarak 1892 yılında Etiyopya Harer'de dünyaya gelen Tafari Makonnen kabul edilir. Hareketin kuruluş tarihi olarak da Selassie'nin Etiyopya imparatoru olarak tahta çıktığı yıl olan 1930 yılı esas teşkil eder.³⁰ Böylece bu olay Marcus Garvey'in Kutsal Kitap kaynaklı kehanetinin gerçekleşmesi olarak

²⁹ Bailey, *Rastafari and Its Shamanist Origins*, s. 6.

³⁰<http://web.archive.org/web/20060829153306/http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/rast.html#3> (Erişim tarihi, 2016).

anlaşılması, özellikle Garvey'in fikirlerini benimseyen Leonard Howell, Joseph Hibbert, Archibald Dunkley ve Robert Hinds bunu çok önemsemişlerdir.³¹

Hiç kimse Haile Selassie'ye *Ras Tafari* sıfatının neden verildiğini bilmemektedir. Ancak Barrett'e göre *Ras* Amharic dilinde Etiyopya krallık ailesine verilen bir unvandır ve İngilizce'deki *Dük* unvanının karşılığıdır. *Tafari* ise Kral'ın soyadıydı. Sebep ne olursa olsun *Ras Tafari* daha sonra kutsal bir unvan ve ritüel bir niyaz haline dönüşmüş ve aynı zamanda hareketin de adı olmuştur.³² Rastafari adı *Ras* ve *Tafari* olmak üzere iki kelimeden oluşur ki, Etiyopya dili olan Amharic dilinde *Ras prens*, *Tafari* ise, *kendisinden korkulan*, *çekinilen* anlamına gelir. Haile Selassie unvanı da yine aynı dilde Teslisin/Üçlünün Gücü demektir.³³

Haile Selassie unvanı daha çok dualarda, ilahilerde ve şarkılarda kullanılır. *Ras Tafari* ise doğduğunda kendisine verilen bir isimdi ve daha sonra da bir inancın, mezhebin, hareketin veya organizasyonun adı olmuştur. Buna göre Rastafari kavramı, Haile Selassie'yi, hareketin kendisini veya müntesiplerini işaret etmek için kullanılabilir.³⁴

İmparator olduktan hemen sonra Haile Selassie yazılı bir anayasa oluşturmak için harekete geçti ancak İtalyan diktatör Benito Mussolini'nin 1935 yılında Etiyopya'yı işgal etmesiyle bu akamete uğradı. Mussolini'nin İtalyan kuvvetleri gelişmiş silahlar, uçaklar ve zehirli gaz kullanarak İmparator'un önderliğindeki direnişi kırdı. Bu işgalle Etiyopya, tarihinde ilk defa bağımsızlığını kaybetmiş oldu. 1936 yılında Haile Selassie İngiltere'ye sürgüne gönderildi ve 1941 yılına kadar orada kaldı. İngiltere'de iken yardım talebiyle Birleşmiş Milletlere başvurmasına karşın başarısız oldu.

1941'in başlarında İngiliz güçleri Etiyopya direnişine yardım ederek ülkeyi İtalyanların kontrolünden kurtardı. Haile Selassie büyük bir zaferle Mayıs ayında tekrar başkente girdi. 1950'ler boyunca Kızıldeniz eyaleti olan Eritre'yi Etiyopya'ya ilhak etmek için çaba sarf etti ve bunu 1962 yılında başardı. 1960 yılında Afrika Birliği hareketinin en önemli lideri haline geldi. 1963 yılında Addis Ababa'da Afrika Birliği Teşkilatı'nın kurulmasına öncülük etti ve uzun yıllar bu örgütün başkanlığını da yürüttü. 1970'lerde çok sayıda

³¹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 80-81.

³² Barrett, *The Rastafarians*, s. 82. (Bu arada, *Ras* sözcüğünün Arapça *Re's*, baş, önder, lider anlamlarına geldiğini hatırlatmak yerinde olur.)

³³ Salter-Tafari, "Rastafarianism", *Encyclopedia of Religion*, c.XI, s. 7622. (Haile Selassie unvanı her ne kadar Teslisin/Üçlünün Gücü anlamına gelse de Rastafariler "Jah" adını verdikleri tek bir tanrıya inanırlar ve Hıristiyanlıktaki Baba, Oğul ve Kutsal Ruh şeklindeki teslis inancını kabul etmezler.)

³⁴ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 165-166.

yurt dışı gezisi düzenlemiş ve bu sayede bütün dünyada tanınmıştır. 1973 yılında Haile Selassie tahtını bırakmaya mecbur edildi ve 13 Eylül 1974'te de komünist bir devrim sonucunda tahtını terk etti. 80 yaşındaki imparator son yılını ev hapsinde geçirdi. 27 Ağustos 1975'te öldüğü bütün dünyaya duyuruldu. 60 yıl boyunca çok zor zamanlarda milletin hizmetinde bulunmuş olan Selassie için bir cenaze töreni düzenlenmediği gibi mezarının tam olarak nerede olduğu da hiçbir zaman meydana çıkarılmadı.³⁵ Cenaze töreni ölümünden 25 yıl sonra yani 2000 yılında düzenlenmiştir. Haile Selassie'nin ölümü üzerine hareket büyük bir bunalıma girmiştir. Hatta müntesiplerinin birçoğu onun ölümünün gerçek olmadığına inanır ve bazıları onun bulutlara yükseldiğini kabul eder.

Kutsal Kitap'ta yazılı olan "Kuşlular ellerini Tanrı'ya doğru kaldıracak"³⁶ pasajına dayanarak Rastafariler Haile Selassie'yi İsa Mesih'in bedene bürünmüş biçimi olarak görmüşler ve ona tapınmışlardır. Onun Kral Süleyman ve Saba Kraliçesi Belkıs'ın soyundan geldiğine ve dolayısıyla bir kral olarak Davud'a dayandığına inanılır. O, Afrika diasporası tarafından zencileri Afrika'ya toplayacak Mesih olarak algılandı. Onun enkarne olmuş İsa olduğu inancı, tahta geçtikten sonra bilhassa *Time* dergisinde hakkında yayınlanan iki makaleden sonra, Jamaika'lı zenciler arasında ortaya çıkmıştır.³⁷

Jamaika hükümeti 1961 yılında Rasta ve Rasta olmayanlardan bir delegasyonu, Etiyopya'ya dönüş inancını tartışmak üzere Etiyopya'ya gönderdiğinde, Selassie onlara şunları söyler: "Kardeşlerime söyleyin, korkmasınlar. Ben şahsen Etiyopya'ya/Afrika'ya dönüşü destekleyeceğim". Haile Selassie, 21 Nisan 1966'da Jamaika'yı ziyaret ettiğinde ise havaalanında 100 bin Jamaikalı, Mesih olarak kabul ettikleri adamı dinlemek için toplanmıştır.³⁸

D. Rastafariliğin Temel İnançları

Rastalara göre İncil'deki İsa, Grekler ve Romalılar tarafından dejenere edilmiş ve bozulmuştur. 24 Aralık'taki Noel kutlamalarını pagan festivali sayarlar ve kutlamazlar.³⁹ İlk insanın Afrika'da ortaya çıktığına, İsa'nın da

³⁵ 'Challenges Faced by the Rastafari Community in South Africa', CRL Rights Commission, 2012, <http://crlcommission.org.za>, 8-10.

³⁶ Mezmurlar, 68: 31.

³⁷ *Time* dergisi 3 Kasım 1930'da Haile Selassie'yi, "The King of Kings" şeklinde vererek kapak yapmıştır.

³⁸ 'Challenges Faced by the Rastafari Community in South Africa', CRL Rights Commission, 2012, <http://crlcommission.org.za>, 8-10.

³⁹ <http://www.youtube.com/watch?v=onbhZQQKnWQ> (Erişim tarihi, 2015).

siyah renkli olduğuna inanırlar. Tanrı'nın cinsiyetinin olmadığını, erkeğin *Alfa*, kadının *Omega* olduğunu ileri sürerler ve İsa'nın zaten bunu İncil'de ifade ettiğini düşünürler.⁴⁰

Belli bir lideri olmadığı için hareketin inanç esasları ve doktrini tam olarak belirlenememiştir. Lakin hareket ilk ortaya çıktığında önemli figürlerden biri olan Leonard Howell şu altı temel inanç esasını ortaya koymuştur.

- a. Beyaz ırktan nefret etmek,
- b. Siyah ırkın üstünlüğünü kabul etmek,
- c. Günahkâr oldukları için beyazlardan intikam almak,
- d. Jamaika idaresini ve onun yasal kurumlarını inkâr, tahkir ve zulmetmek,
- e. Afrika'ya dönüşe hazırlanmak,
- f. Haile Selassie'nin Tanrı ve Yüce yaratıcı olduğuna inanmak ve onu zencilerin idarecisi olarak kabul etmek.

Bunlara ilaveten Rastaların üç önemli inancı olduğu da bilinmektedir. Bunlardan birincisi *Babil* anlayışıdır. Onlara göre Babil zencileri yüzyıllardır esaret ve baskı altında tutan beyazların yaşadığı yerlerdir. Bu anlamda Rastafariler mensuplarına miraslarını hatırlatmayı bir görev sayarlar ve siyahların Babil'e karşı çıkmaları için çaba harcarlar. İkincisi *Ben ve Ben (I and I)* inancıdır. Bu kavram Rastafarilerin kendilerini Babil'in kültüründen ve anlayışından ayırmak için önemsedikleri bir araç olmuştur. Bu kavram birliğin ifadesidir ve *ikinin birliği, ötekinin olmaması* şeklinde anlaşılır. Tanrı herkesin içindedir ve hakikatte hepimiz biriz. Üçüncüsü ise *Jah* (Yehova) kavramıdır ki, Rastaların tanrı için kullandıkları bir terimdir.⁴¹ Hıristiyanlıktaki Baba, Oğul, Kutsal Ruh üçlemesi yerine, Rastalar Jah adını verdikleri tek bir tanrıya inanırlar. Genellikle *Jah-Ras-Tafari* şeklinde söylenir. Bu kavram, Eski Ahit'te, Yehova'nın kısaltılmış biçimi olarak Mezmurlar 68:4⁴² ve başka yerlerde zikredilmektedir. Rastalara göre *Jah* insanın içinde canlı olarak yaşayan kutsal bir ruhtur. Bir Rasta *Ben ve Ben (I*

⁴⁰ http://www.youtube.com/watch?v=-VRBMRebh_Y (Erişim tarihi, 2015).

⁴¹ <http://web.archive.org/web/20060829153306/http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/rast.html#3> (Erişim tarihi, 2015).

⁴² Tanrı'ya ezgiler söyleyin, adını ilahilerle övün, çölleri geçecek biniciye yol hazırlayın, O'nun adı Rab'dir, bayram edin önünde! (Mezmurlar, 68: 4). Türkçe Kitabı Mukaddesler'de "YAH" sözcüğü "RAB" olarak çevrilmektedir. Ancak İngilizce Kral James versiyonunda YAH şeklinde yazılmaktadır. Bkz. Psalms, 68: 4, *Holy Bible*, The New King James Version, Thomas Nelson Publishers, (1982).

and I) terimini kullandığında onu duyar ve hisseder çünkü bu herkesin eşitliğini gösterir. Bu kapsamda bir Rasta asla *I went home (Ben eve gittim)* dememeli tam tersine *I and I went home (Ben ve Ben eve gittim)* demelidir. Çünkü ikinci söyleyiş tarzı Selassie'yi de içermektedir ki bu onların inançları açısından çok önemlidir. Ayrıca ikinci cümle diğer Rasta kardeşleri de ihtiva etmekle kardeşlik ruhunu pekiştirmektedir.⁴³

Rastalar için Haile Selassie I, ganja, örgülü saç ve Afrika'ya dönüş önemli semboller olarak kabul edilir.⁴⁴ Rastafariler zamanla kendilerine özgü mitler ve ritüeller bütünlüğü oluşturmuşlardır. Ancak bunlar halen sistematik bir şekilde yazılı hale getirilmemiştir. İnançlar ve ritüeller genellikle bir gruptan diğerine değişiklikler göstermekle birlikte şunların Rastafariler arasında genel kabul gören inanç ve ritüeller olduğu ifade edilir:

- a. Haile Selassie yaşayan bir tanrıdır,
- b. Zenciler eski İsrail'in enkarne olmuş bireyleridir ve beyazlar onları Jamaika'ya sürgün etmişlerdir,
- c. Beyaz insan siyah insandan daha aşağıdır,
- d. Jamaika umutsuz bir cehennemdir, Etiyopya ise cennettir,
- e. Etiyopya'nın namağlup İmparatoru Afrika asıllıların Etiyopya'ya dönmelerini hazırlamaktadır,
- f. Yakın bir gelecekte dünyayı siyahlar idare etmeye başlayacaktır.⁴⁵

Rastafariler için önemli birer inanç esası olan bu maddeleri şu şekilde açıklayabiliriz.

a. Gerçek Rastafariler Etiyopya İmparatoru Haile Selassie'ye hakiki ve yaşayan bir tanrı olarak inanırlar.

Diğer dinlerden farklı olarak Rastafarilik babadan oğula intikal etmemiştir ve Rastalar kendilerini Musa'ların, İsa'ların, İşaya'ların günümüzdeki reenkarne olmuş peygamberleri olarak görürler. Bu yüzden sadece siyah insanları değil bütün insanları, hayvanları, bitkileri ve tüm canlıları özgürleştirmek onların sorumluluğundadır.

Rastalara göre beyaz insanın tanrısı, siyah insanınkinden farklıdır. Beyazların tanrısı tamamen kötücül bir tanrıdır. Yeryüzündeki bütün kötülüklerin, nefretin, kanın, baskının, zulmün ve savaşın kaynağı odur. Siyahların tanrısı ise barış ve sevgi tanrısıdır. Beyaz tanrının Hıristiyan

⁴³ Gerhardus Cornelis Oosthuizen, *Rastafarianism*, University of Zululand, 1989, s. 15.

⁴⁴ Salter-Tafari, "Rastafarianism", *Encyclopedia of Religion*, c.XI, s. 7626.

⁴⁵ Barrett, *The Rastafarians*, s. 104.

takipçileri, özellikle siyahi Hıristiyan din adamları en büyük hilekârlar ve Jamaikalı siyahlara en büyük kötülüğü yapanlardır. Çünkü onlar gerçek siyah tanrılarını inkâr etmekte ve ondan utanç duymaktadırlar. Rastalara göre ebedi hayat şimdi ve buradadır; bu dünyadadır. Bu da, Etiyopya'da gerçekleşecektir ve orada siyah insanların arasında olan siyah tanrı mutlu bir hayat yaratacaktır.⁴⁶

Rastafarilerin merkezî inancı, Haise Selassie'nin siyahlara gönderilmiş gerçek ve yaşayan tanrı olduğu şeklindeki anlayıştır. Onun sayesinde siyahlar kurtulacak ve anavatanları Etiyopya'ya döneceklerdir. Tanrı siyahtır ve o hem Ras Tafari'de hem de her bir siyahta içkindir.⁴⁷ Selassie 1966 yılında Jamaika'yı ziyaret ettiğinde kendi tanrılığıyla ilgili aleyhte bir şey söylememiş, hatta çoğu kişi onun bu inancı pekiştirmek için Jamaika'ya geldiğini düşünmüştür. Bu yüzden Rastalar günlük dualarında bunu şu tarzda dile getirirler: "Tanrımıza övgüler olsun, Selassie I, sonsuz Tanrı, Rastafari; bizi duy ve bize yardım et, yüzünün parlaklığını, ışığını senin çocuklarının üzerine gönder".⁴⁸

b. Siyahlar eski İsrail'in enkarne olmuş bireyleridir ve beyazlar onları Jamaika'ya sürgün etmişlerdir.

Yahudi-Hıristiyan geleneğinden çok etkilenmiş olan Rastafarilerin İsrail kelimesinden habersiz olmaları doğal olarak mümkün değildir. Ancak Rastafariler İsrail ve Yahudi kavramlarını Etiyopya ile eşanlamlı olarak kullanırlar. Rastafariler gerçek Yahudilerin kendileri olduğuna, günahlarından dolayı Tanrı tarafından cezalandırıldıklarına ve beyazların eline köle olarak düştüklerine inanırlar.⁴⁹ Dolayısıyla Rastafariler kendilerini zenci/siyah Yahudiler olarak tanımlarlar. Tanrı, *Jah* diye adlandırılır ve Babil'in yöneticisi kabul edilen şeytanın muhalifi olarak algılanır. Tanrı dünyayı sözle yarattı ve sözle bitirecek. Onlar konuşmalarında sık sık *Ben ve Ben* tabirini kullanırlar ki bu ikinci ben Tanrı veya diğer insanlar olarak yorumlanır ve bu tabir insanın tek başına yaşayamayacağına da göndermede bulunur. Babil ve Siyon, dışarı dünyada olduğu kadar aynı zamanda insanın

⁴⁶ Barrett, *The Rastafarians*, s. 108. (Rastafariler kendi inandıkları tanrının siyah olduğuna inanırlar ve bunu Eski Ahit'in Yeremya bölümündeki şu cümleye dayandırır: "Ben kavmimin kızının yarasından ötürü yaralandım; *ben siyahım*, dehşete düştüm". Yeremya, 8:21. Ancak buradaki "ben siyahım/I am black" tabirinin kimi metinlerde, "ben matemdeyim, ben yasa büründüm" olarak çevrildiği görülmektedir. Esasen doğru anlam bu olmakla birlikte, Rastafariler bunu literal manada anlamışlar ve kendi tanrılarının siyah olduğuna inanmışlardır).

⁴⁷ Morris, *Religion and Anthropology*, s. 217.

⁴⁸ Barrett, *The Rastafarians*, s. 109.

⁴⁹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 111.

kendi içindedir. Rastafariler nerede yaşarlarsa yaşasınlar manen/zihnen Afrika'ya/Etiyopya'ya yoğunlaşmışlardır. Politikaya, ekonomiye ve resmî görevlere/makamlara Babil'e ait şeyler olarak bakarlar. Doğal yaşamaya ve toprağın ürünlerini doğrudan yemeye dikkat ederler. Ganja kullanmak dinî kaynaşmayı sağlayan bir şeydir ve aynı zamanda alkole de karşıdırlar.⁵⁰

Rastafariler reenkarnasyon hususunda Hinduizm'e yakındırlar. Musa, İlyas, İsa ve İbrahim'in Tanrı'nın birer avatarı olduğunu, son avatarın ise Ras Tafari olduğunu kabul ederler. Bu yüzden Ras Tafari asla ölmeyecektir. Dolayısıyla Rastafariler öldükten sonra yok olmaya inanmazlar, ebedi bir hayatı kabul ederler. Ölecek olanlar yeryüzünün şeytanları ve kötüleridir.⁵¹ Rastafariler geleneksel cennet fikrini reddederler ve Etiyopya'nın Selassie'nin dönüşünden sonra yeryüzü cenneti olacağına inanırlar. Bu, onların Afrika merkezlik fikirleriyle bağlantılıdır ve beyaz insanlar kötücül bir toplum olarak cezalandırılacaklardır.⁵²

Rastafarilikte ayine çağrıda geleneksel Afrika enstrümanı olan davul kullanılır.⁵³ Bir çocuk doğduğunda büyükler tarafından *Nyabingi* ayininde davullar çalınarak, dualar okunarak kutsanır ve kutlanır. Evliliğe çok büyük bir dini anlam yüklemeler ve bunu sadece toplumsal bir gelenek olarak görürler. Evlilik için genel kabul gören bir törenleri yoktur. Rastalar için ölüm hadisesinden sonra da cenaze törenine pek önem verilmez. Zira onlara göre reenkarnasyon inancı bu töreni geçersiz kılmaktadır. Hayat nihayetsiz olduğundan herhangi bir törene de gerek yoktur.⁵⁴ Etiyopya Kilisesi'nde ölümden sonra dirilmeye ve sorgulanmaya, *gahannam* ve *genet'e* inanılırken⁵⁵ Rastaların cennet ve cehennemi öte âlemle ilişkili görmemeleri Rastafariliğin kendine özgü bir inanç sistemine sahip olmaya çalıştığı şeklinde de yorumlanabilir.

Rastafariler her ne kadar bedenlen olseler de atomları/hücreleri başka şekillerde yaşamaya devam eder ve yeni doğan çocuklarda bedenlenerek yaşamayı sürdürürler. Rastafariler bunu bir kriket oyununa benzetirler. Bir kriket oyuncusu eğer topa uygun vuruşu yaparsa bunu yüzyıllarca

⁵⁰ Hans-Jürgen Greschat, "Rastafarians", *The Encyclopedia of Christianity* - Vol. IV, Göttingen (1999), s. 484.

⁵¹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 112.

⁵² <http://www.coolrunnings.co.za/beliefs> (Erişim tarihi, 2014).

⁵³ <http://www.youtube.com/watch?v=bYK8w6JtjA> (Erişim tarihi, 2014).

⁵⁴ <http://www.bbc.co.uk/religion/religions/rastafari/ritesrituals/ritesrituals.shtml> (Erişim tarihi, 2015).

⁵⁵ Dursun Ali Aykıt, *Etiyopya Kilisesi, Ayışığı Kitapları*, İstanbul (2013), s. 99.

oynayabilir. Rastafari de hayata uygun en iyi manevi yolu yaşadığında, ölümsüz demektir.⁵⁶

c. Beyaz insan, siyah insandan daha aşağıdır.

Bu anlayış esasen Marcus Garvey döneminden kalmadır ve Amerikalı ve Jamaikalı siyahlar arasında güçlü bir inanış olarak bulunur. Bu yaygın söyleme rağmen Rastafariler gerçekte beyaz düşmanı değildirler. Ancak beyaz ırkı baskıcı ve zalim görürler, bütün beyazlar kötü görülmezler. Irkçılık suçu işleyinceye kadar her beyaz erdemlidir. Birçok durumda beyazlar da harekete kabul edilmektedir ki, bu durum onların tamamıyla bir beyaz düşmanı olmadıklarını gösterir.⁵⁷

d. Jamaika umutsuz bir cehennemdir, Etiyopya ise cennettir.

Şu gerçeği unutmamak gerekir ki, Rastafariler Jamaika sosyal yapısının en alt kesimini teşkil etmektedirler. Her ne kadar son zamanlarda orta sınıf arasında görülse de genel yapı aynıdır. Bu tabaka Jamaika'nın en işsiz, umutsuz, yoksun ve yoksul tabakasıdır.⁵⁸ Onlara göre tekrar dönecekleri, üzüm ve incir ağaçlarının altında oturma planları yaptıkları Afrika anavatanlarıdır. *Barrett*, görüştüğü bir Rastafarinin şu sözlerini aktarır:

“Biz Jamaika’da yaşayan insanlar beyaz insandan gelen baskıdan kaynaklanan her türlü entegrasyona ve asimilasyona şiddetle karşıyız. Bu Afrikalı olmayan veya bizden birisinden gelse de yine karşıyız. Afrika’dan buraya sürgüne gönderilmiş olarak yaşayan bizler Jamaikalı ismini kabul etmiyoruz. Hedefimiz, her ne olursa olsun Afrika’ya dönmektir. Ayrıca biz Afrikalı veya Etiyopyalı olarak çağrılmaktan gurur duyarız.”⁵⁹

e. Etiyopya'nın namağlup İmparatoru Haile Selassie Afrika asıllıların Etiyopya'ya dönmelerini ayarlamaktadır.

f. Siyahlar dünyayı yönetecektir.

Rastafariler Eski Ahit'in Daniel 2: 31-42⁶⁰'ye dayanarak dünyanın nihai yöneticilerinin siyahlar olacağına inanmaktadırlar ki, bu çerçevede tanrıyı da siyah bir tanrı olarak algırlarlar.

⁵⁶ Barrett, *The Rastafarians*, s. 113.

⁵⁷ Barrett, *The Rastafarians*, s. 115.

⁵⁸ Barrett, *The Rastafarians*, s. 115.

⁵⁹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 117.

⁶⁰ “Ey kral, düşünde önünde duran büyük bir heykel gördün. Çok büyük ve olağanüstü parlaktı, görünüşü ürkütücüydü. Başı saf altından, göğsüyle kolları gümüşten, karnıyla kalçaları tunçtan, bacakları demirden, ayaklarının bir kesimi demirden, bir kesimi kildendi. Sen bakıyordun ki, bir taş insan eli değmeden kesilip heykelin demirden, kilden

Burada Rastafariler için önem arz eden bazı günlere temas ederek bu bölümü sonlandırmak istiyoruz. Hareketin önem verdiği günler genellikle tarihi olaylara dayanan 7 dönüm noktasıdır ve şunlardır:

7 Ocak: Etiyopya Ortodoks Noel'i,

25 Mart: İmparatoriçe Menen'in doğum günü,

21 Nisan: Selassie'nin Jamaika'yı ziyaret ettiği gün,

25 Mayıs: Afrika özgürlük günü,

16 Haziran: Hareketin öncü kurucularından Leonard P. Howell'in doğum günü,

23 Temmuz: Haile Selassie'nin doğum günü,

17 Ağustos: Marcus Garvey'in doğum günü,

11 Eylül: Etiyopya Yeni Yılbaşı günü,

2 Kasım: Haile' Selassie'nin tahta geçişi.⁶¹

1. Kutsal Kitap

Rastafariler Kutsal Kitap'ı (Bible) önemserler ancak onun içindeki her şeyi olduğu gibi kabul etmezler. Yani Kutsal Kitap kendi inançlarına göre yorumlanmalıdır. Kutsal Kitap'ın farklı tercümelerinden dolayı birçok sıkıntılar ortaya çıkmıştır. O bir semboller kitabıdır ve toplantılarında okurlar. Prens Emanuel Topluluğu, Tesniye bölümünden başlayarak, Peygamberler, İnciller ve Resullerin İşleri'ne kadarki kısmı durmadan üç saatten fazla süren bir tarzda okurlar ve nadiren yorum yaparlar.

Topluluk üyeleri Kutsal Kitap'ı bir referans olarak kullanırlar ancak tek referans olarak kabul etmezler. Onu biricik otorite kabul etmedikleri gibi *Hiristiyan* denebilecek tek Rastafari mezhebi de "İsrailoğullarının On İki

ayaklarına çarparak onları paramparça etti. Demir, kil, tunç, gümüş, altın aynı anda parçalandı; yazın harman yerindeki saman çöpleri gibi oldular. Derken bir rüzgâr çıktı, hiç iz bırakmadan hepsini alıp götürdü. Heykele çarpan taşsa büyük bir dağ oldu, bütün dünyayı doldurdu. "Gördüğün düş buydu. Şimdi de ne anlama geldiğini sana açıklayalım. Sen, ey kral, kralların kralısın. Göklerin Tanrısı sana egemenlik, güç, kudret, yücelik verdi. İnsanoğullarını, yabanıl hayvanları, gökteki kuşları senin eline teslim etti. Seni hepsine egemen kıldı. Altından baş sensin. Senden sonra senden daha aşağı durumda başka bir krallık çıkacak. Sonra bütün dünyada egemenlik sürecektir tunçtan üçüncü bir krallık çıkacak. Dördüncü krallık demir gibi güçlü olacak. Çünkü demir her şeyi kırıp ezer. Demir gibi tümünü kırıp parçalayacak. Ayaklarla parmakların bir kesiminin çömlekçi kilinden, bir kesiminin demirden olduğunu gördün; yani bölünmüş bir krallık olacak bu. Öyleyken onda demirin gücü de bulunacak, çünkü demiri kille karışık gördün. Ayak parmaklarının bir kesimi demirden, bir kesimi kilden olduğu gibi, krallığın da bir bölümü güçlü, bir bölümü zayıf olacak."

⁶¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Rastafari_movement

Kabileleri” mezhebidir. Rastafariler Selassie’nin tanrılığına inanırlar ve kutsal metinleri olan *Kebrä Nəgəst*’da onun Davud’un soyundan geldiği ve kökeninin Süleyman ve Saba melikesine dayandığı ifade edilir.⁶²

Kimileri Kutsal Kitap’ı dinsel pratiklerini ve bilhassa marijuana kullanımını desteklemek için okurken, diğerleri onu Rastafari bilgeliliğinin kaynağı olduğu için okur. Fakat onun okunmasının ana gayesi, Haile Selassie’nin geleceğini haber vermesine olan inançtır.⁶³ Kutsal Kitap’ın bazı bölümleri kabul edilmekle birlikte Rastafariler onun bazı yerlerinin Babil yani beyaz insan tarafından değiştirildiğine inanırlar. Dahası Rastafariler *Siyah İnsanın İncili*’ni, yani *Holy Piby* olarak da bilinen kitabı tercih eder ve dolayısıyla birçok Hıristiyanın kullandığı Kutsal Kitap’ı reddederler. Ayrıca Rastafariler Etiyopya’nın kutsal kitabı olan *Kebrä Nəgəst*’a da büyük ve özel bir önem atfederler.⁶⁴ Holy Piby, Robert Athlyi Rogers (1891-1931) tarafından 1913-1917 yılları arasında yazılmış ve 1924 yılında yayınlanmıştır.⁶⁵ Athlyi Rogers tam bir Marcus Garvey hayranıydı ve *Afrika Afrikalılarıdır* sloganına gönülden inanmış biriydi ve bu kitabına *Siyah İnsanın İncili* adını vermiş ve Garvey’e ithaf etmişti. Rogers 1891 yılında Karaippler’de bulunan Anguilla ada devletinde doğmuş ve 1931 yılında dünyadaki misyonunun bittiğini söyleyerek intihar etmiştir.⁶⁶

Kısacası, birçok Ortodoks Hıristiyan’ın yaptığı gibi Rastafariler Kutsal Kitap’ı anahtar bir metin olarak görmezler. Rastafariler onu yorumlanması gereken bir semboller kitabı olarak anlarlar. Mamafih hareketin birçok inancı Kutsal Kitap’tan alıntılara dayanır ve Rastafariler bilhassa İşaya ve Vahiy kitabına vurgu yaparlar. Onlar kendilerini zenci İsrailoğulları olarak görür ve Kutsal Kitap’ın zenciler tarafından zenciler için yazıldığına inanırlar. Onlara göre beyazlar hem kendilerini, hem ekolojiyi yok edeceklerdir. Nükleer silah üretimini ve kapitalizmi şiddetle eleştirirler. Rastafariler toplumculuğa ve eşitçiliğe kuvvetli vurgu yaparlar.⁶⁷

2 Ganja ve Marijuana

Dinsel bir ritüel gereği Rastafarilerin ganja kullanması uzun zamandır hem bilimsel, hem popüler ve hem de yasal tartışmalara konu olmaktadır. Ganja kullanımının hareketin ilk ortaya çıktığı zamanlara kadar gittiği

⁶² Bailey, *Rastafari and Its Shamanist Origins*, s. 8.

⁶³ Barrett, *The Rastafarians*, s. 127.

⁶⁴ <http://web.archive.org/web/20060829153306/http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/rast.html#3> (Erişim tarihi, 2015).

⁶⁵ Robert Athlyi Rogers, *The Holy Piby: The Blackman’s Bible*, Newark-New Jersey, (1924).

⁶⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Athlyi_Rogers (Erişim tarihi, 2015).

⁶⁷ Morris, *Religion and Anthropology*, s. 218.

söylenir. Bu bitki teknik olarak 1753 yılında Linnaeus tarafından *cannabis sativa* olarak adlandırılmıştır. Ayrıca *Hint keneviri* veya *Bhang* olarak da tanınır. Yüzyıllarca Hindistan'da ticaret malı olarak kullanılan bir ipin adı olmasının yanında dinî meditasyon için de kullanılmıştır. *Marijuana* terimi ise Meksika-İspanya kökenli bir isimdir ve daha çok Amerika'da yaygındır.⁶⁸

Ganja, Rastafariler arasında yeryüzüne gelmiş en bilge kişi olan (Hz.) Süleyman'ın mezarında yetiştiğinden dolayı *bilge bitki* olarak da bilinir. Dinî amaçlarla kullanıldığında *kutsal bitki* adını alır. Buna referans olarak Yaratılış 1: 12⁶⁹'yi gösterirler.

Karaip Adalarında, Jamaika ve başka yerlerde yasak olmasına rağmen Rastafarilerin merkezi inanç esasları arasında ganja kullanmak bulunur. Hatta onlar, "et yeme, ganja iç ve düzgün adam ol" ilkesini bir slogan olarak kabul ederler. Esasen ganja kullanmayan Rastafariler olmakla birlikte herkes nerede olursa olsun, ganja kullanımının serbest bırakılmasını istemektedir.⁷⁰

Ganja Rastafarilik hareketi ortaya çıkmadan önce de Jamaika'daki yerel bitkilerle tedavi uygulayanlar tarafından halk ilacı olarak kullanılırdı. Özellikle çayın içine katılır veya tütünle karıştırılarak sigara şeklinde içilirdi. Ne var ki Rastafarilikle birlikte bu bitki kutsal dini bir özellik kazanmış; topluma karşı çıkmanın ve kurulu düzenden bağımsızlaşmanın bir aracı olmuştur. Buna rağmen ganja kullanımı, hareketin topluma meydan okumasının ilk göstergesi olarak ortaya çıkmış, Babil yasalarından kurtulmanın göstergesi olmuştur. Kuzey Amerika'daki Navaho Kızılderilileri arasında kaktüsün icra ettiğine benzer tarzda, ganja da Rastalar ve baskı altında bunalan insanlar üzerinde psikolojik, sosyo-dinî özellikler taşıyan bir bitkidir. Barrett'in aktardığına göre, ganja kişinin vizyonlar görmesine sebep olur, coşkulu bir birlik sağlar, bireye topluluk duygusu verir, kasvet ve korkuyu dağıtır, nihayetinde insanda huzur ve dinginlik hissi yaratır. İşte

⁶⁸ Barrett, *The Rastafarians*, s.128.

⁶⁹ "Yeryüzü bitkiler, türüne göre tohum veren otlar ve tohumu meyvesinde bulunan meyve ağaçları yetiştirdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü." Rastafariler ganja bitkisinin kutsallığı ve kullanımı ile ilgili olarak ayrıca şu pasajları da referans alırlar: "Toprak sana diken ve çalı verecek, yaban otu yiyeceksin." (Yaratılış, 3: 18); "Rab Musa'ya, "Elini Mısır'ın üzerine uzat" dedi, "Çekirge yağsın; ülkenin bütün bitkilerini, doludan kurtulan her şeyi yesinler." (Çıkış, 10: 12); "Hayvanlar için ot, insanların yararı için bitkiler yetiştirirsin; insanlar ekmeğini topraktan çıkarsın diye." (Mezmurlar, 104: 14); "Sevgi dolu bir ortamdaki sebze yemeği, nefret dolu bir ortamdaki besili danadan yeğdir." (Özdeyişler, 15: 17). Bunlara ilaveten Yeni Ahit'in Vahiy bölümünde de benzer bilgilere rastlanmaktadır: "Şehrin anayolunun ortasında akan iki ırmağın iki yanında on iki çeşit meyve üreten ve her ay meyvesini veren hayat ağacı bulunuyordu. Ağacın yaprakları uluslara şifa vermek içindir". (Vahiy, 22:2)

⁷⁰ Oosthuizen, *Rastafarianism*, s. 15.

bunlardan dolayı ganja zamanla kültün en önemli sembolü olmuş ve halen de öyle olmaya devam etmektedir.⁷¹ Öte yandan Morris topluluk halinde ganja içme ritüelini Amerikan yerlilerinin Barış Çubuğu'na benzetir.⁷²

Rastafarileri çalışmış ve onların arasında uzun süre kalmış olan *Barrett* ganja içiminden dolayı herhangi bir fiziksel, zihinsel ve psikolojik olumsuz etkiye şahit olmadığını yazmaktadır. Ona göre 20 yıldır ganja içen fakat halen espirituël, çalışkan ve diğer Jamaika vatandaşları gibi yaratıcı ve üretken birçok Rastafari vardır.⁷³ Rastafariler marijuana çayını bir ilaç olarak içtikleri gibi sakız gibi de çiğnerler. Kadınlar hamilelik dönemlerinde marijuanayı değişik şekillerde kullanırlar ve buna bağlı bir hastalığa rastlanmadığı ifade edilir.

Kutsal Kitap metinleri Rastaların kendilerini savunmak için kullandıkları tek dayanak değildir. Ayrıca onlar tarihî, sosyolojik ve psikolojik yönden de ganja içmeyi meşrulaştırmaya çaba harcarlar. Yine Leonard Barrett'in kitabında aktardığına göre bir Rasta ganja kullanımı ile ilgili şu bilgileri vermiştir:

Haçlı seferleri esnasında Müslümanların haşhaş kullanmaları gibi biz de ganja kullanıyoruz ancak bunun aşırı dozda kullanılması uygun değildir ve insana zarar verir. Doğrusu uygun dozajda kullanılması zararlı değildir. Zihinsel dengeyi korur, zekâyı keskinleştirir, o ne bir hap ne de bir afrodisyaktır. Onu sigara gibi içeriz, su gibi içeriz, bazen de yeriz. Onda herhangi bir zehir yoktur. 18 yaşından beri içiyorum ve şu anda 50 yaşındayım ve ganjadan kaynaklı olarak hiçbir zaman doktor yüzü de görmedim. Trinidad ve Batı Hint Adaları'nda Rastaların tapınaklarında hükümetin bir yasaklaması ve engellemesi olmadan kullanılmaktadır. Eğer o bir müsekkin olarak Jamaika'daki fakir halk arasında kullanılmasaydı Ada anarşiden geçilmezdi.⁷⁴

Rastafariler arasında özellikle *Nyabingi* ayininde olmak üzere birçok tabu/yasak vardır. Mesela her türlü alkollü içki ve sigara içilmesinin haram olması bu güçlü yasaklar arasındadır. Kült üyeleri içki içmenin birçok sosyal sorunlar yarattığını ancak ganjanın böyle olmadığına ısrar ederler. Şekil olarak sigaraya benzer hale getirilen ganja yakılmadan önce şu dua okunur:

⁷¹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 128.

⁷² Morris, *Religion and Anthropology*, s. 219.

⁷³ Barrett, *The Rastafarians*, s. 132.

⁷⁴ Barrett, *The Rastafarians*, s. 130.

“Yaratıcı baba tanrıya hamd olsun. Geçmişte olan, şimdi var olan ve var olacak olana: Jah Rastafari: Sonsuz Tanrı Haile Selassie I”.⁷⁵

3. Rastafarilerin Kutsal Renkleri

Geçmişte ve günümüzde arkaik ya da gelişmiş birçok inanç sistemi renkleri önemli bir sembol ve işaret olarak kullanmıştır. Bu anlamda Rastafarilere göre kırmızı, sarı ve yeşilin sembolik anlamları ve değeri vardır. Kırmızı, Rastafarilerin zaferine ve özgürlük mücadelesi esnasında siyahî şehitlerin döktükleri kana işaret eder. Sarı, Afrika'nın zenginliğine, parlayan güneşe, yeşil ise Etiyopya'nın güzellik ve yeşil bitki örtüsüne göndermede bulunur. Dördüncü bir renk olarak siyah da Afrikalıların renkleri arasında görülür ki o asaletin ve kadimliğin rengi sayılır.⁷⁶ Bu renkler Rastafari bayrak ve flamalarında, ikonlarda, rozetlerde ve posterlerde sıkça görülür. Yeşil, sarı ve kırmızı renkler Etiyopya bayrağının da renkleridir. Ayrıca bu üç renk Selassie'ye ve Etiyopya devletine bağlılığı sembolize eder. Başlangıçta kırmızı, siyah ve yeşil renkler Afrika'yı işaret etmek üzere Marcus Garvey tarafından kullanılmıştır. Renklerin insandaki çakralarla ilgili olduğunu ifade edenler de vardır.⁷⁷

4. Örgülü Saçlar (Dreadlock)

Dinlerin giyim-kuşam, saç, sakal, bıyık, örtünme vb. konularda emir ve yasaklar içerdiği bilinmektedir. XX. yüzyılda ortaya çıkmış olan Rastafarilerin en meşhur gelenek ve uygulamalarından biri de *dreadlock* olarak adlandırılan örgülü uzun saçlardır. Öte yandan aslanın yelesini andırması, gücü temsil etmesi, Afrika, Etiyopya ve Yahuda'nın Aslanı'nı göstermesi açısından uzun saç anlamlıdır. Afrika'yla özdeşleşmiş olarak gördükleri doğallık ve sadeliğin de sembolüdür ve bu yönüyle Rastafarilerin Afrika kökenlerine göndermede bulunur.⁷⁸ Rastalar uzun saçlı ve sakallı olmayı Kutsal Kitap'ın şu emrine dayandırmaktadırlar: “Kâhinler yas tutarken başlarını tıraş etmeyecek, sakallarının uçlarını kesmeyecek, bedenlerini yaralamayacaklar”.⁷⁹

Dreadlock Rastafariler için kendine özgüvenin çok değerli bir sembolü, Afrika'ya özgü güzelliğin bir dışavurumu ve *Jah* ile mistik

⁷⁵ Barrett, *The Rastafarians*, s. 131.

⁷⁶ ‘Challenges Faced by the Rastafari Community in South Africa’, CRL Rights Commission, 2012, <http://crlcommission.org.za>, 12. (Erişim tarihi, 2014).

⁷⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Rastafari_movement (Erişim tarihi, 2015).

⁷⁸ ‘Challenges Faced by the Rastafari Community in South Africa’, CRL Rights Commission, 2012, <http://crlcommission.org.za>, 12. (Erişim tarihi, 2014).

⁷⁹ Levililer 21:5.

birleşmenin göstergesidir.⁸⁰ Aslan, Haile Selassie I'i simgeler. Jamaika ve Afrika'da, Rastaların bulunduğu her yerde bu figüre rastlanır. Aslan motifi sanatlarında, şarkılarında ve şiirlerinde yoğun bir yer işgal eder. Bu sembol esasen hareketin erkekliğini/yiğitliğini de işaret eder ki, geniş kitleler bu sembolde güç, bilgi ve direniş görür.⁸¹ Bu arada Bailey, Rastafariliğin Hindu kökenleri üzerinde durduktan sonra Hindu tanrısı Şiva'nın bazen bir aslana binmiş şekilde gösterilmesinin Rastaların aslana verdikleri önemin kaynağı olduğunu belirtir.⁸² Dread kavramı özellikle Jamaika toplumunda isyankâr ve topluma başkaldırı ile özdeşleşmiş bir sözcüktür. Dreadlock saç tarzı özellikle gençler arasında gittikçe yaygınlaşmakta, topluma ve otoriteye direnişin bir göstergesi kabul edilmektedir.

Kısacası, örgülü saçlar Rastalara göre bir moda değil, güç ve Yahuda'nın Aslanı'nın sembolüdür. Bir Rastanın saçının uzunluğu bilgeliğinin, yaşının ve bilgisinin göstergesidir. Ayrıca o bütün erkeklerin manevi yolculuğunun ve sabrının bir parçasıdır. Mamafih, hareketin kadın üyeleri de Rasta tarzı saçlara sahiptirler ve erkekler gibi saçlarını örer ve uzatırlar.

5. Rastafarilerin Yemek Diyeti

Rastafarilerin yemek rejimlerine *I-tal* adı verilmektedir ve etli gıdalardan uzak dururlar. Bunu da Eski Ahit yasalarına göre belirlerler. Et, et ürünleri, domuz eti⁸³ ve kabuklu deniz ürünlerini kesinlikle yemezler. Bazılarına göre ete dokunmak neredeyse ölüm cezasına yakın gibi algılanır. *I-tal*'e göre Rastalar sadece kahve ve soda türü içeceklerle yetinirler. Onlara göre bu tarz yemek rejimi, bedeni kirlerinden arındırmakla eşanlamlıdır. Ayrıca Rastalar alkolün her çeşidinden ve mayalanmış yiyeceklerden uzak dururlar. Bütün bunlara rağmen Haile Selassie'nin misafirlerine *istediğiniz gibi yiyin ve için* dediği de ifade edilir⁸⁴ ki bu Rastafariliğin yayılmaya başlamasıyla birlikte karşılaştığı reel sorunlara çözüm bulma çabasının bir yansıması olarak yorumlanabilir.

Esasen *I-tal* kavramı İngilizce'deki *vital*, yani *hayati*, *çok önemli* kelimesinin Jamaika'daki Rastalar arasında kullanılan şeklidir. Doğal

⁸⁰ Enis Edmonds, *Rastafari: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, (2012), s. 2.

⁸¹<http://web.archive.org/web/20060829153306/http://religiousmovements.lib.virginia.edu/nrms/rast.html#3> (Erişim tarihi, 2016).

⁸² Bailey, *Rastafari and Its Shamanist Origins*, s. 18-23.

⁸³ Rastafariler domuz etini yemeleri şöyle dursun onu telaffuz etmekten bile kaçınırlar ve ondan "o şey" şeklinde bahsederler. Bkz. Barrett, *The Rastafarians*, s. 140

⁸⁴ <http://www.coolrunnings.co.za/beliefs> (Erişim tarihi, 2015).

olmayan, sentetik her türlü yiyecek ve içecekten uzak durmak zorunludur. Bu anlamda süt, kahve gibi içeceklere değil, doğal bitki çaylarına rağbet ederler.⁸⁵ Bazıları sadece balık eti yemelerine karşın çoğunluk vejetaryendir. Rastafariler Kutsal Kitap'a aykırı buldukları için hastalandıklarında ilaçla tedavi olmayı reddederler. Nitekim hareketin yayılmasında önemli bir rol icra etmiş olan Bob Marley kansere yakalandığında ilaç kullanmamış ve ameliyat olmayı kabul etmemiştir.

E. Rastafarilerin Yeryüzündeki Dağılımları ve Sayıları

Rastafarilik hareketinin çıkış noktası Jamaika ve Etiyopya olmakla birlikte, bazı ilgi çekici inançları, Rasta müziği, tepkisel tavrı gibi özelliklerinden dolayı son zamanlarda daha da çok dikkat çekmeye başlamış görünmektedir. Bu kapsamda, hareketin sayısal ve sosyal olarak etkin olduğu bazı ülkeler ve buralardaki durumları hakkında bilgi vermenin yararlı olduğuna inanıyoruz.

1. Jamaika

Jamaika, Antil Adaları'nın Küba ve Haiti'den sonra üçüncü büyük adasıdır. Jamaika'nın toplam nüfusu 2 milyon civarındadır ve bunun 500 milyonu başkent ve en büyük şehir olan Kingston'da yaşamaktadır. Jamaika'nın etnik yapısı ise şöyledir: %90'ı Afrika kökenli, %1'i Kafkasya kökenli, East Indian (Karaip ve Antil Adaları) kökenli olanlar %3, Çin asıllılar ise %2'dir. Geriye kalan %4 ise Yahudi ve Lübnan asıllılardan oluşur. Buna göre Jamaika nüfusunun büyük çoğunluğu Afrikalı veya Afro-Avrupa kökenliler olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak Christophe Colomb (1451-1504) 1494'de ülkeyi keşfettiğinde ülkede Arawak Kızılderilileri yaşıyordu ki şimdi bunlardan eser kalmamıştır. 1655'de İngilizler Jamaika'yı ele geçirdiğinde bu Kızılderililerin soyu tükenmişti. Yani bir anlamda İspanyollar 1505-1655 yılları arasında ülkedeki Kızılderililerin kökünü kazımıştır.⁸⁶

Afrikalı köleler Jamaika'ya İngiliz sömürge yönetimi döneminde getirilmiştir. Bunlar çoğunlukla Gold Coast ve Nijerya'dan idiler. Kaynakların ifadesine göre İngiliz sömürgeciler bu kökenleri daha dayanıklı gördükleri için tercih etmişlerdir. Bunlar Ashanti idiler ve hâlihazırda Jamaika'da Ashanti dili olan *Twi*'den birçok kelime kullanılmaktadır. Bununla birlikte Ashanti etkisi halk dininde halen etkilidir ve bu günümüzde *Kumina* adıyla bilinir ve konuşulur. Kumina, Twi dilinde iki kelimedenden türemiştir. *Akom*;

⁸⁵ Barrett, *The Rastafarians*, s. 141.

⁸⁶ Barrett, *The Rastafarians*, s. 3-8.

sahip olmak ve Ana; bir ata vasıtasıyla demektir. Ataların sahip olduğu şey anlamındaki kült kölelik döneminde Afrikalıların ifade tarzı olmuştur.⁸⁷ Bu arada şunu da vurgulamak gerekir ki, İngiliz sömürgeciler kendilerini üstün gördüklerinden dolayı dinlerini kölelerin paylaşmasını istemedikleri için Afrika kökenli köleler uzun süre geleneksel yerel dinlerine bağlı kalmışlardır.

Rastafariler Jamaika'da nüfusun yaklaşık olarak yüzde birini teşkil eder. Küçük bir kült olarak başlayan hareket yüksek bir etnik-ırk bilinci geliştirmiş ve sömürgeciliğe karşı çıkmıştır. Günümüzde mensuplarına dünyanın hemen hemen her köşesinde rastlanmaktadır.⁸⁸ Jamaika'nın resmi dili İngilizce olmakla birlikte insanların çoğu Jamaikaca'nın bir diyalektini de konuşurlar. 1950'lerden itibaren ise *Rasta Diyalekti* olarak adlandırılan bir dil ortaya çıkmıştır ki, bu çok sembolik ve devrimci bir dildir.⁸⁹

Barrett, 1997'de yayınladığı eserinde hareketin ülkedeki mensuplarının sayısının üç yüz bin olduğunu ifade ederken kesin sayıyı verebilecek bir nüfus sayımının olmadığını da ekler. Bununla birlikte konunun uzmanı bir Rastanın, her on Jamaikalıdan altısının ya Rastafari ya da sempatizanı olduğunu beyan ettiğini de belirtir. Mensuplarının çoğu gençlerden oluşur ve bireysel liderlik yoktur. Kamplarda ve sokaklardaki Rastafarilerin %80'i, 17 ile 35 yaşları arasındadır. Hareketin önde gelenleri genellikle 35 ile 55 yaşlarındadır. Daha yaşlılar ya Garveyist ya da hareketin sempatizanları durumundadırlar.⁹⁰

Rastafariler Jamaika'da sayısal açıdan az olmalarına karşın ulusal ve uluslararası düzeyde oldukça etkilidirler. 1950'lerden itibaren dreadlock adı verilen saç tarzları ve yasak olmasına rağmen sisteme karşı çıkışın göstergesi olarak ganja içmeleri onların daha çok tanınmasına yol açmıştır. Bu tavır ve tutumlarıyla 1960'larda gençliğin dikkatini çekmiş, daha sonraları da yaşadıkları Batı toplumlarını esaret yurdu olan *Babil* ile özdeşleştirmişler ve eleştirel tutumlarıyla Bob Marley, Peter Tosh, Burning Spear ve Dennis Brown gibi reggae müziği sanatçıları hareketin siyahlar ve diğer insanlar arasında bütün dünyada tanınması ve yayılmasında etkin bir rol oynamışlardır.⁹¹ Rastafarilik ve müzik birbirinden ayrılması mümkün olmayan şeylerdir ve Rasta müziği kalp atışı ritmini andırır tarzda (bom bom,

⁸⁷ Barrett, *The Rastafarians*, s. 16-17.

⁸⁸ Barry Chevannes, "Jamaica", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York (2006), s. 534.

⁸⁹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 3-8.

⁹⁰ Barrett, *The Rastafarians*, s. 2.

⁹¹ Barry Chevannes, "Jamaica", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York (2006), s. 538.

bom bom...) icra edilir. Bob Marley'in Afrika'ya dönüşü idealize eden ve Jamaika'yı gönülden benimsememeyi gösteren "Bir ada için kocaman bir kıtayı bırakamazsın" ifadesi hareketin önemli bir sloganı olarak kabul edilir.

Jamaika'da Rastafariler değişik vesilelerle ve değişik şekillerde bir araya gelirler ki bunların arasında en önemlisi *Nyabingi*'dir. Toplantı genellikle dualar ve ilahilerle başlar. Ancak iş toplantısı şeklinde olanlarda bunlar zorunlu değildir. Toplantılar oldukça demokratik bir ortamda cereyan eder. Herhangi bir konuda görüş birliğine varılıncaya kadar tartışmaya devam edilir. Aylık toplantılar ilham verici müzik, dualar ve vaazlar şeklinde olurken, birinci tarzdakiler tarikat evlerinde, ikinciler ise normal bir üyenin evinde düzenlenir.⁹²

En önemli toplantı olan Nyabingi'ye Jamaika'nın her tarafından üyeler katılır ve periyodik olarak farklı yerlerde düzenlenir. Bu, hareketin genel bir kongresi gibidir ve bir günden üç güne, hatta bir haftaya kadar sürebilir. Nyabingi kelimesinin 1850-1950 yılları arasında sömürgecilere karşı verilen bağımsızlık savaşında öldürülen Uganda'lı bir prensesin adından veya unvanından kaynaklanmış olduğu ifade edilir. Onun ölümünden sonra ruhundan etkilendiğini söyleyenler ortaya çıkmıştır. Bunlar genellikle kadınlar arasında görülmüştür. Kelimenin "Çok şeylere sahip olan kadın, Siyah veya Beyaz her türlü zalime ölüm" anlamlarına geldiği ifade edilmektedir.⁹³ Nyabingi'nin kelime anlamı ne olursa olsun Jamaika'da insanlar ilham, vaaz, oruç, ganja içme töreni ve sosyal ilişkileri canlı tutmak için bir araya gelirler.

Nyabingi toplantılarında davullar eşliğindeki şarkılarla insanlar şunları tekrar ederler: "Siyon'da gece olmaz, Ras Tafari'nin ışığının olduğu yerde gece olmaz. Gecenin olmadığı yerde Halleluya'nın mum ışığına ihtiyacımız yok. Gözyaşlarımızı kurut ve Ras Tafari'yle buluşmaya gel".⁹⁴

2. Etiyopya

Tarihsel açıdan bakıldığında Rastafariliğin *Siyon* olarak kabul ettiği Etiyopya'yı Mısır'dan bağımsız düşünmek mümkün değildir. *Etiyopya* kelimesi Grekçe *yanmış, kavrulmuş* ve *siyah* anlamına gelir ve kavram İbranice'den çeviridir. Etiyopya'nın Rastafariler açısından önemi onun Kitabı Mukaddes'te zikrediliyor olmasından kaynaklanır. İbranice'den Grekçe'ye çevrildiğinde Eski Ahit'te geçen *Kûsh/Kûş* kelimesi *Etiyop* olarak tercüme edilmiştir. Herodot'a göre Mısırlılar ve Etiyopyalılar siyah renkli ve

⁹² Barrett, *The Rastafarians*, s. 120.

⁹³ Barrett, *The Rastafarians*, s. 121.

⁹⁴ Barrett, *The Rastafarians*, s. 123.

keçe/kıvırcık saçlıdırlar. Mısır ve Etiyopya'da yaşayan insanların aynı kökenden insanlar olduğu tarihçilerce dile getirilmektedir.⁹⁵ Hıristiyanlıktan önce, Etiyopya üzerindeki en önemli dış etkilerden birinin Budizm olduğu da ifade edilir. Zira *Aksum Krallığı*'na başkentlik yapan Aksum'daki 'dikilitaşların' biçim olarak Budist pagodalarından esinlendiği görüşünü ileri sürenler vardır. Bu dikilitaşların M.S. III-IV. yüzyıllara ait olduğu düşünülmektedir.⁹⁶ Etiyopya'da Yahudiliğe ait izlerin de görüldüğü bir gerçektir. Bunların başında ileride temas edileceği üzere, Etiyopya imparatorlarının kendilerinin Süleyman'ın soyundan geldiklerine inanmaları gelir.

Etiyopya'da Zagwe hanedanlığının yıkılıp 1270'de Yikuno Amlak'ın (ö. 1285) tahta çıkmasıyla Süleyman'ın soyundan geldiğini iddia edenler tekrar yönetime hâkim olur. Amlak'tan Haile Selassie I'in komünist rejim tarafından görevden alınmasına kadar (1974) tüm Etiyopyalı yöneticiler, Süleyman'ın soyundan olduklarını ileri sürmüşlerdir.⁹⁷ Modern Etiyopya'nın kurucusu ise Menelik II'dir (ö. 1913). Onun yerine tahta Iyasu geçer ancak 1916'da bir ayaklanmada o da tahttan indirilir ve yerine Menelik II'nin kızı Zauditu ve yanına da naip olarak Tafari Makonnen getirilir. Tafari Makonnen bir süre sonra Etiyopya imparatoru olacak ve Haile Selassie ismiyle ülkeyi yönetecektir (1930-1974). O Etiyopya'nın modernleşmesinde büyük rol oynamış 1924'de Milletler Cemiyeti'ne Etiyopya'yı üye yaptırmayı başarmıştır. Ayrıca 1963'de Afrika Birliği'nin merkezini Addis Ababa'da kurmuştur. 1935-1941 arasında Mussolini İtalya'sının işgaline karşı başarı elde edememişse de direnmeye çalışmış ve 1945'de kurulan Birleşmiş Milletlerde Etiyopya'ya daimi üyelik statüsünü kazandırmıştır.⁹⁸

Günümüzde Rastafariler Etiyopya'da her yıl başkent Addis Ababa'nın güneyindeki Shashamane'de bir araya gelirler. Etiyopya'daki Rastafarilerin 1960'larda Haile Selassie'ye hürmeten Etiyopya'ya geldikleri ifade edilir. Shashamane'de cumartesi günleri Yeni Kudüs (New Jerusalem) adını verdikleri bir tapınakta ayinlerini icra ederler.⁹⁹

1969 yılında Etiyopya Ortodoks Kilisesi Jamaika'da kurulduğunda, birçok Rastafari onunla ilişki içinde olmasına rağmen Kilisenin vaftiz, ölüm ve kilisenin yapısına yaptığı vurgudan dolayı onu reddetmişlerdir. Gerçek şu

⁹⁵ Barrett, *The Rastafarians*, s. 72.

⁹⁶ Aykıt, *Etiyopya Kilisesi*, s. 15.

⁹⁷ Aykıt, *Etiyopya Kilisesi*, s. 35.

⁹⁸ Aykıt, *Etiyopya Kilisesi*, s. 68-70.

⁹⁹ E. Paul Balisky, "Ethiopia", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York (2006), s. 357.

ki, Etiyopya Ortodoks Kilisesi, Selassie'nin tanrılığı ile ilgili hiçbir şey söylememiştir.¹⁰⁰

3. Güney Afrika

XVIII. yüzyılın sonlarından 1994'de kadar Güney Afrika'da Garveyizm ve Etiyopyanizm bilinirken Rastafarilik sadece bir felsefe olarak var olmuş, bir kurum veya resmî bir hareket olarak ortaya çıkmamıştı. Hareket, 1994 yılında ırk ayrımcılığının resmen yasaklanması ve kaldırılmasıyla birlikte su yüzüne çıkmaya başlamıştır. Elbette bu durum, ırk ayrımcılığı döneminde özgürlüklerin olmamasından ve baskıdan kaynaklanmıştır.¹⁰¹

Güney Afrika'da Rastafarilik üç safhada gelişmiştir. Birinci aşama hareketin habercisi olarak Garveyizm ve Etiyopyanizmin ortaya çıkması, ikinci aşamada 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında bireysel Rastaların görülmeye başlaması ve 1997'den sonra ise Rastaların resmen tanındığı dönem.

1997'den sonra hareket Güney Afrika'nın sosyal, kültürel, politik ve dinî yapısında büyük bir güç olmaya başladı ve hızla gelişti. Hareketin özelliğinden dolayı tam sayılarını bilmek çok zor olmakla birlikte basın yayının ve resmî kurumların ilgisi ve resmî bazı komisyon raporları onların sayıları ve etkinlikleri hakkında bir bilgi vermektedir.¹⁰²

Güney Afrika Anayasası bütün dinlerin pratiklerini ve yaşam tarzlarını yerine getirme hakkını garanti eder ve savunur. Ne var ki Rastafariler gibi küçük dinî gruplar pratiklerini uygulamada bazı ayrımcılıklara maruz kalırlar. 2008 yılında Gauteng'de düzenlenen Milli İstişare Konferansında, Güney Afrika'da maruz kalınan bu ayrımcılıklar mercek altına alınmıştır.

Güney Afrika anayasasının 15/1 bendinde şu ifade yer alır: "Herkes vicdan, din, düşünce, inanç ve görüş beyan etme özgürlüğü hakkına sahiptir." Bununla birlikte ülkede bazı dinî gruplar inançlarını pratiğe yansıtma özgürlüğüne sahip olmadıklarını hissetmektedirler.¹⁰³ Kendi grup kültürlerini anlamak amacıyla Güney Afrika hükümeti 2011'den 2012'ye kadar onlarla diyalog toplantıları düzenlemiştir. Rastalara göre anayasada her ne kadar din özgürlüğü teminat altına alınmış olsa da uygulamada hükümet organları buna uymamaktadırlar. En basitinden örgülü saç bile

¹⁰⁰ Morris, *Religion and Anthropology*, s. 217-218.

¹⁰¹ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 172.

¹⁰² Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 188.

¹⁰³ 'Challenges Faced by the Rastafari Community in South Africa', CRL Rights Commission, 2012, <http://crlcommission.org.za>, 6. (Erişim tarihi, 2014).

izin verilmemektedir. Birçok okul ve işyerleri saçların bağlanmasını, kısaltılmasını veya kesilmesini istemektedirler.

Günümüzde Rastafariler Güney Afrika'daki önemli marjinal dinî gruplardan biridir ve dinî haklar konusunda Afrika hükümeti yasalarıyla çatışmalar yaşıyorlar. En önemli sorun dagga (marijuana) kullanımudur. Rastafariler bunu sağlık, tedavi ve bilgelik gibi çeşitli dinsel amaçlarla kullandıklarını söylerler. Bu yüzden yasal olarak yanlarında 100 gram taşımalarına izin verilmesi için mücadele vermektedirler. Oysaki kanunlara göre bu yasaktır. Yetkililer dinî inancına bakılmaksızın dagga taşıyanları yakalamaktadırlar. Ne var ki bunu taşımaları da sırf Rastafari oldukları için yasal olmayan tarzda yakalamalar da olmaktadır.

Dreadlock tarzı saç inançlarının bir gereği olmasına rağmen bu durum, Güney Afrika'da Rastafariler için büyük bir sorun yaratmaktadır. Diğer bir sorun dinî bayram günlerinin tatil edilmesiyle ilgilidir. Bu bayram günlerinin birçoğu Haile Selassie'nin tahta çıkış günü olan 2 Kasım, törensel doğum günü olan 6 Temmuz ve gerçek doğum günü olan 23 Temmuz gibi günlerle ilişkilidir. Rastafariler bu özel günlerde kendilerinin izinli sayılmalarını istemelerine rağmen işverenler ve yetkililer bunları tanımamaktadırlar.

Rastafarilerin dillerinin topluluk dışında kullanılmasına izin verilmemesi de diğer bir önemli handikap olduğu gibi giyim tarzları da günlük yaşamda karşılaştıkları sorunlu bir alandır. Öte yandan hapisteki Rastafarilerin haklarının engellenmesi, onlara dinî rehberlik hizmetlerinin sunulmaması, pratiklerinin uygulanmasına izin verilmemesi de çözüm bekleyen bir konu olarak durmaktadır. Ayrıca medyanın Rastafarileri sürekli olarak olumsuz bir imajla vermesi de sorun yaratmaktadır. Rastafariler bütün bu olumsuzlukların giderilmesi için çalışmalar yapmakta fakat çoğunlukla başarısız olmaktadır.¹⁰⁴

Rastafariliğin yaşadığı ve gün be gün geliştiği Güney Afrika'da ülkenin güneyindeki en büyük köylerden birinin Yahuda Meydanı adı verilen mekânında ritüeller düzenlenmektedir. Ayrıca Rastafari Yeryüzü Festivali adı verilen yıllık bir kutlama yaparlar ve Rastafariler bir hafta süren kutlamalara katılmak için ülkenin her bir tarafından bir araya gelirler.¹⁰⁵ Azania'da ve başka yerlerde "Yahuda Topluluğu Evi" büyüklü küçükklü gruplara sahiptir. Bunlar Nyabingi ritüelini düzenli olarak icra ederler.

¹⁰⁴ <http://www.coolrunnings.co.za/rastafarian-community> (Erişim tarihi, 2015).

¹⁰⁵ <http://www.coolrunnings.co.za/beliefs> (Erişim tarihi, 2015).

Rastafariler Güney Afrika'da yerel evlerin verdiği karara göre cumartesi veya pazar günleri toplanırlar.¹⁰⁶ 1994'den itibaren Rastafarilik sadece eğitimsiz siyahlar arasında değil, okullarda ve üniversite öğrencileri arasında, yetişkinlerde, beyazlar ve meslek sahipleri arasında da yayılmaktadır. Savcı, avukat, tıp doktoru gibi meslek sahipleri de Rastafari olmaktadır.¹⁰⁷ Hareketin yayılmasında bilgiye ulaşmanın kolaylaşması, sosyal, ekonomik ve politik hastalıklara karşı Rastafarilerin söylemleri etken olmaktadır. Hâlihazırda hareket Güney Afrika'da bazı meydan okumalarla karşı karşıyadır. Bunlar hükümet, okul yöneticileri, işverenler, sivil toplumun bazı üyeleri, polis, adalet sistemi, diğer dinî hareketler ve bilhassa Hıristiyan kiliselerinin papazlarından gelmektedir.¹⁰⁸ Ganja kullanımı konusunda sık sık polisle sorunlar ve buna bağlı olarak şiddet eylemleri yaşanmaktadır. Bunlar bazen kan dökmeye kadar varmaktadır. Bazı okullarda Rasta çocukları saçlarını kesmeye zorlandıkları için okuldan atılmaktadırlar. Aynı sorun iş hayatında da görülmektedir.¹⁰⁹

Ganja kullanımıyla ilgili olarak, dokuz ayrı kurumdan oluşan "Kültürel, Dinî ve Dilsel Toplulukların Haklarını Koruma ve Geliştirme Komisyonu" şu önerilerde bulunmuştur.

Rastaların 100 gram ganja taşımalarına, gittikleri okullarda uzun saç bırakmalarına izin verilmelidir, Rasta din adamlarının hapisanelerdeki Rastafarilere vaaz etmelerine ve evlilikleri onaylamalarına izin verilmelidir, Rastafari dinî bayram günlerinin tatil olması sağlanmalı ve işverenler buna saygı göstermelidir, okullarda Rastafari dili tanınmalıdır, Rastafarilere ibadet edecekleri yerler tahsis edilmelidir, gazeteciler Rastalara karşı önyargıyı durdurmalıdırlar, hükümet reggae müziği desteklemek için parasal yardımda bulunmalıdır.¹¹⁰

4. Malavi

Malavi'de çok az sayıda Rastafari mevcuttur. Malavi'deki Rastafariler genellikle Batı Hint adalarından gelmiştir ve ülkede gençler arasında popülerdir. Ancak onların ritüel marijuana içme töreni Hıristiyan ve Müslümanları tedirgin etmektedir.¹¹¹ Rastalar, özellikle reggae müzikle Malavi müzik piyasasını etkilediler. Ülkede Siyah Misyonerler adı verilen

¹⁰⁶ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 182.

¹⁰⁷ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 183.

¹⁰⁸ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 184.

¹⁰⁹ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 186.

¹¹⁰ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 187-188.

¹¹¹ J. C. Chakanza, "Malavi", *Encyclopedia of Religious Practices*, Vol. III, New York (2006), s. 17, 21.

grup Rastafari kültürünün propagandasını yapmaya devam etmektedir. Geçen yıllarda “Peygamber” diye adlandırılan bir Malavi reggae müzisyen hapse atılmış ve tutukluken ölmüştür. Ülkede marijuana kullanımı konusunda da her yerde olduğu gibi sıkıntılar yaşamaktadırlar.

5. Saint Lucia

1970’lerin ilk başlarında Jamaika’dan Saint Lucia’ya intikal eden Rastafarilik kurulu düzene ve geleneğe tepki duyan şehirli zenci erkek gruplar arasında yaygınlık kazanmaktadır. Rastafarilik ülkede her dinden insanları uyandırmaya ve Afrika kültürüne dikkat çekmeye çalışmaktadır. Saint Lucia’da 2000 yılında iki Rastafari, ayin icra edilmekte olan bir Katolik katedraline silahlı saldırıda bulunmuş ve olayda iki kişi ölmüş, saldırganlar ise, asılarak öldürülmüştür.¹¹²

6. Trinidad ve Tobago

Trinidad ve Tobago’da da küçük bir Rastafari topluluk yaşamaktadır. Bunlar İncil’e uymakla birlikte farklı ve yeni bir yorum getirmektedirler. Haile Selassie’yi Mesih olarak kabul ederler.¹¹³

Bahama Adaları’nda ve Kosta Rika’da da az sayıda Rastafarinin var olduğu ifade edilmektedir. Haiti’de reggae müziği, Rasta tişörtleri ve uzun örgülü saçlarla Rastafarilik şehirli gençler arasında artış göstermektedir.¹¹⁴ Batı’dan bireysel veya topluluk olarak göç eden küçük gruplar Gana, Burkino Faso, Benin ve kıtanın başka yerlerinde yaşamaktadırlar.¹¹⁵

7. Dominik Cumhuriyeti

Son zamanlarda Dominik Cumhuriyeti’nde Rastafarilik hem politik hem de sosyal bir tepkiyle karşılaşmaktadır. 1974 yılındaki “Yasal Olmayan Yasak Sosyal Hareketler Yasası” hem Rastafarileri hem de Dreadları içermektedir. Özellikle Dreadlar bu ülkede çok tehlikeli görülmektedir. 1970’li yıllarda ise, Katolik Kilisesi’nden memnun olmayan çok sayıda genç Rastafariliğe dönmüştür.¹¹⁶

¹¹² Kathryn A. Hudepohl, “Saint Lucia”, *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. III, New York (2006), s. 275, 277.

¹¹³ Aisha Khan, “Trinidad and Tobago”, *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. III, New York (2006), s. 468.

¹¹⁴ Donald Cosentino, “Haiti”, *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York (2006), s. 460.

¹¹⁵ Salter-Tafari, “Rastafarianism”, *Encyclopedia of Religion*, c. XI, s. 7627.

¹¹⁶ Maritza Straughn-Williams, “Dominica”, *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York (2006), s. 300-302.

Botsvana¹¹⁷'da yaygın bir Rastafari topluluğu vardır ve bunlar hakkında Runaway Slave adıyla bir belgesel çekilmiştir. Rastalar Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde de azımsanmayacak sayıdadırlar ve Kongo Rasta Federasyonu adında bir kuruluşları bulunur. Jah Glory, Jerusalem, Elohim, The Prophets gibi şarkıların sahibi olan Alpha Blondy, Fildişi Sahilleri'nde yaşayan meşhur bir Rasta müzisyenidir.

8. Japonya

Küçük fakat kendilerini harekete adanmış bir topluluk 1970'lerin sonu ile 1980'lerin başında Japonya'da oluşmaya başlamıştır. Tokyo, Osaka gibi şehirlerde doğal yiyecekler, reggae müzik kasetleri ve diğer Rastafari araç gereçleri satan dükkanlar açılmıştır. Japonya'nın değişik yerlerinde reggae müzik konserlerinin verildiği açık hava konserleri de düzenlenmektedir.

9. İngiltere

İngiltere'deki Rastafarilerin varlığı 1950'li yıllarda Karaippler'den gelen göçmenlerle görülmeye başlamıştır. 2001 yılı nüfus sayımına göre İngiltere ve Galler'de bilhassa Londra, Manchester, Birmingham ve başka yerlerde Rastafari toplulukları vardır. Daha çok Londra'nın Jamaika kökenli yerlerinde yaşarlar. Ülkede ganja kullanımı dinsel sebeplerle olsa bile yasaktır.

Ünlü Rasta müzisyeni Bob Marley'in de yıllarca kaldığı Londra'daki St. Agnes Sarayı Rastafarilere ait bir ibadet yeri içerirdi, ancak 2006'da uyuşturucu kullanıldığı gerekçesiyle polis baskınıyla kapatılmış ve gözaltılar gerçekleşmiştir.¹¹⁸ Haile Selassie'nin sürgündeyken 1936-1941 yılları arasında kaldığı Fairfield House da Rastafariler için önemli bir mekan olmakla birlikte artık günümüzde yaşlılar evi olarak işlev görmektedir.¹¹⁹

10. Amerika Birleşik Devletleri

Ülkede 1960'lı ve 1970'li yıllardan itibaren Jamaika'dan gelen göçmenlerin oluşturduğu büyükçe bir topluluk yaşamaktadır.¹²⁰ Bunların sayısının Amerika'da 3000 ile 5000 arasında olduğu ifade edilir ancak bu

¹¹⁷ Botsvana Cumhuriyeti, Afrika kıtasının güneyinde bulunan ve denize kıyısı bulunmayan kara ülkesi. Ülke güney ve güneydoğu bölümünde Güney Afrika Cumhuriyeti, kuzey ve batısında Namibya, kuzeydoğu bölümünde ise Zambiya ve Zimbabve ile komşu konumundadır. Bostvana, Afrika kıtası üzerinde demokrasi alanında en gelişmiş ülke olarak kabul görmektedir

¹¹⁸<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1548383/Drugs-raid-on-former-Rastafarian-temple.html> (Erişim tarihi, 2015).

¹¹⁹ <http://www.houseofhismajesty.com/the-house/> (Erişim tarihi, 2015).

¹²⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Rastafari_movement (Erişim tarihi, 2015).

sayının gerçeğinden daha az olduğu da vurgulanır. Barrett'in verdiği bilgilere göre polis kaynakları New York'ta 15.000 Rastafari yaşamaktadır. Ayrıca zaman zaman Rasta grupları arasında çatışma ve kavgaların meydana geldiği, olumsuz başlıklarla gazete haberlerine yansımaktadır.¹²¹ Son olarak, Rastafarilerin yerküre genelindeki toplam sayıları yaklaşık olarak 1 milyon civarında tahmin edilmektedir. Son tahlilde, böyle bir hareketin sayısı ile ilgili söylenen veya ileri sürülen bütün rakamlar şüpheyle karşılanmakta ve spekülasyonlara yol açmaktadır.

F. Günümüzde Rastafari Tarikatları

Rastafarilerin günümüzde üç ana mezhebi veya tarikatı vardır. *Nyabingi* tarikatı, *Bobo Ashanti* tarikatı ve *İsrailin On İki Kabilesi* tarikatı. Her üç tarikat da Selassie'nin ilahi konumu ve Tanrı'nın siyahlığı görüşünde hemfikirdirler. Ancak birçok Rastafarinin herhangi bir tarikata veya mezhebe mensup olmadığı da bilinmektedir.

Nyabingi Tarikatı: En eski Rastafari mezhebidir. Mezhep adını XIX. yüzyılda batılı sömürgecilere karşı savaşan Uganda kraliçesi Nyabingi'den almıştır. Selassie'ye, Etiyopya'ya ve nihai olarak Afrika'ya dönüşe odaklanmış olan bir mezheptir. İhtiyarlar Konseyince denetlenir. Mezhep üyeleri Kutsal Kitap'ın Haile Selassie tarafından yorumlanan şeklini kabul ederler.

Güney Afrikada Nyabingi mezhebi millî, eyaletsel, bölgesel ve evler düzeyinde olmak üzere organize olmuştur. Millî Nyabingi mezhebinin merkezi Cape Town'da olup Marcus Garvey Tapınağı olarak bilinir ve bu merkez Millî Rastafari Konseyi'nin kontrolü altındadır. (RNC: Rastafari National Council).¹²²

Her ayın ilk cumartesi günü bütün evlerde resmî ayin günü olarak toplanırlar. Marijuana Nyabingi kutsal oturumlarında ritüel tarzda kullanılabilir. 18 yaşından küçüklerin ana-baba denetimi olmadan ganja içmelerine izin verilmez. Bütün üyeler zamanı geldiğinde evlenmelidirler. Nyabingi mezhebinde çok evliliğe izin verilmez ve ayrıca zina yasaktır.¹²³

Bobo Ashanti Tarikatı: Bobo Ashanti mezhebi 1958 yılında Jamaika'da Prens Emanuel Charles Edwards (1915-1994) tarafından kurulmuştur. Bobo, siyah demektir. Ashanti ise Jamaikalı kölelerin kökenlerinin bağlı olduğu Gana'daki Ashanti etnik grubundan

¹²¹ Barrett, *The Rastafarians*, s. 198

¹²² Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 179.

¹²³ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 181.

kaynaklanmaktadır. Bu mezhep mensupları ayrıca Bobo Dreads olarak da bilinirler. Bunlar Marcus Garvey ve Selassie'ye ilaveten Prens Emanuel'e de ihtiram etmekte ki, onu Mesih'in reenkarnasyonu ve Jah'ın bedenlenmiş şekli kabul ederler. Benzer biçimde bunlar da Afrika'ya dönüşe vurguda bulunurlar.

Erkekler uzun cübbeler giyerler ve dreadlarının (örgülü ve uzun saçlarının) etrafını sıkı sıkıya türbanla sararlar. Müntesipler Yahudi şeriatına bağlılık gösterirler, cuma günbatımından cumartesi gün batımına kadar cumartesi yasaklarına riayet ettikleri gibi, kadınlar menstrüasyon temizlik kurallarına ve yasaklarına uyarlar. Üyeler haftada iki gün oruç tutarlar. Genellikle Jamaika toplumundan ve diğer Rastafarilerden ayrı yaşarlar. Kendi üretimlerini değerlendirerek, hasır şapkalar ve çalı süpürgeler satarlar. Temizliğe verdikleri önemin bir göstergesi olarak genellikle yanlarında çalı süpürge taşırlar.

İsrail'in On İki Kabilesi Tarikatı: 1968 yılında Dr. Vernon Prophet Gad Carrington tarafından kurulmuştur. Diğer Rastafari mezhepleri arasında en özgürlükçü olan budur. Mensupları kendi seçtikleri herhangi bir kilisede ayin yapabilirler. Bu mezhebin her bir üyesi 12 kabileden birine bağlıdırlar ve nisan ayında başlayan İsrail takvimine uyarlar. 12 İsrailoğulları kabilesinin adları şunlardır: Ruben, Şimon, Levi, Yahuda, İssakar, Zevulun, Dan, Gad, Aşer, Naftali, Yosef ve Benyamin. Görüldüğü gibi bunların hepsi erkek isimleridir. 12 kabileden sayılmayan *Dina* ise dişidir. Birçok ünlü Rastafari kendisini bu kabilelerden birine bağlı olarak kabul eder. Örneğin Bob Marley Yosef, Haile Selassie Yahuda kabilesindedir. Öte yandan bu mezhep mensupları kendilerini bir din olmaktan daha çok etnik bir yapılanma olarak görürler. Saçlarını örmedikleri gibi başlarını da örtmezler. Genel anlayışın dışında, dazlak ve/ya kısa saçlı da olabilirler. Mezhep mensupları siyah, beyaz, Asyalı ayrımı gözetmeksizin bütün ırklardan üye kabul ederler.¹²⁴

Yukarıda anılan her üç Rastafari tarikatı kimi konularda farklılıklar göstermesine rağmen Haile Selassie'yi yüceltme ve Avrupa merkezli tanrı anlayışını reddetme hususunda hemfikirdirler. Ayrıca her üçüne göre ganja kutsal bir bitkidir ve Kral Süleyman'dan beri Yahudilerin Şabat ayinlerinin bir parçasını teşkil eder.¹²⁵

¹²⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Rastafari_movement (Erişim tarihi, 2014).

¹²⁵ Chawane, "The Rastafari Movement in South Africa", s. 167.

Sonuç

Buraya kadar Rastafarilerin kim olduklarını, başlıca inançlarını, yeryüzündeki dağılımlarını, sayılarını ve belli başlı tarikatlarını incelemiş olduk. Buna göre Rastafariliğin senkretik, milenarist, mesihçi bir başkaldırı ve direniş hareketi olduğu söylenebilir. Rastaların son zamanlara kadar olumsuz bir imajlarının olduğu açıktır ki bunu, hareketin doğuş zaman ve mekanını, sosyo-psikolojik, kültürel ve politik şartlarını göz önünde bulundurduğumuzda doğal karşılamak gerekir. Lakin bu olumsuz algının son demlerde gittikçe değiştiğini, ezilen alt tabakanın inancı olmaktan çıkmaya başladığını, sadece bir zenci hareketi olma özelliğinden sıyrıldığını, farklı etnik grup ve renkten insanların da Rastafariliğe intisap ettiğini gözlemek mümkündür.

Rastafariler ve diğer dinî gruplar üzerine yapılan araştırmalar, bireylerin ihtida ettikten sonra eski dinleri ile bütün bağları koparmanın zorunlu olmadığına inandıklarını söylediklerini ortaya koymaktadır. Yani ihtida ve buna bağlı olarak bir dine mensubiyet bir inanç sistemini toptan ret veya tam tersine bir inanç sistemini toptan kabul anlamına gelmiyor. Bunlara göre ihtida öncelikli olarak davranışsal bir süreçtir. Bundan dolayı Rastafarilerin inançlarında Yahudilik, Hıristiyanlık, Hinduizm ve Müslümanlıktan izler taşımaları onlar için bir sorun oluşturmamakta, bu durum kendilerini farklı bir din olarak algılamalarına engel teşkil etmemektedir. Esasen bu tarz inanç armonisi tarih boyunca görülmüştür ve bunlar arasında en dikkat çekici olan belki de Pavlus'un durumudur. O da eski inançlarla yeni inancın bir harmanlamasını yapmış ve bunda da önemli ölçüde başarılı olmuştur. Bu durum genellikle sosyal-psikologlar tarafından "eski hamam yeni tas" veya "eski şişe yeni şarap" şeklinde özetlenir.¹²⁶

Diğer taraftan, bilindiği üzere bu tip dinsel/manevi hareketler bir şeyin gerçekten olup olmadığına değil, doktrinsel kesinliğe bakarlar. Yani duygusal bir başarı elde edilebiliyorsa onlara göre bu yeterlidir. 1930'ların Jamaika'sı sosyal ve ekonomik yönden çok kötü bir durumdaydı. Toplumsal olarak insanlar değişik sorunlar altında bunalmış, aynı zamanda meydana gelen bir kasırga felaketi her şeyi daha da kötüleştirmişti. Politik açıdan ise sömürgecilik ülkeyi bunaltmış ve yığınlar gelecekten umutsuzdu. Dolayısıyla herkes geleceğe umutla bakmayı vaat eden herhangi bir doktrine kulak vermeye hazırды. İşte bu şartlar altında Haile Selassie'ye tanrısal bir özellik

¹²⁶ Stephen D. Glazier, "Limin' wid 'Jah': Spiritual Baptists Who Become Rastafarians and Then Become Spiritual Baptists Again", *The Anthropology of Religious Conversion*, (ed.) Andrew Buckser, Stephen D. Glazier, Oxford (2003), s. 150-151.

atfedildi. Etiyopya'nın tanrısı, Marcus Garvey'in kehanetine mazhar olan Haile Selassie bir bedene bürünerek görünmüştü ki, şimdi kurtuluş bekleyen herkes ona büyük bir güç atfediyor ve krallar onun önünde eğiliyordu.¹²⁷

Rastafarilik günümüzde dışarıdan hemen fark edilen sembolleri, reggae müzik, yemek diyetleri, Rasta tarzı saçları vb. dolayısıyla özellikle gençler arasında büyük bir ilgiyle karşılanmakta, bu özelliklerinden dolayı sadece siyahlara ve gecekondu bölgelerine özgü olma özelliğini kaybetmekte, geniş kitlelerin dikkatini çekmekte, hızla yayılmaktadır. Örneğin Karaip Adaları'nda Rastafarilerle yarış halinde olan Baptistler, daha çok zaman, para ve emek harcamalarına rağmen Rastafariler daha çok müntesip kazanmaktadır. Baptistler bu durum karşısında çözümsüz kalmaktadırlar. Ayrıca her iki grup da XX. yüzyılın başlarında baskı altındaki sosyo-psikolojik bir ortamda ortaya çıkmış ve öte dünya, cennet, cehennem ve kurtuluş gibi konular teolojilerinin merkezini oluşturmamaktadır.¹²⁸ Dolayısıyla Rastafariler, dünyevi-sosyal bir hareket olma özelliğiyle öne çıkmakta, toplumsal sorunlara, sınıf ayrımcılığına, fakir-zengin uçurumuna, çevre sorunlarına vurgu yapmakta; bu yönüyle de son dönemde ortaya çıkan dinimsi kültürlere oranla daha çok ilgi çekmektedir. Son olarak, ülkemizde ve İslam ülkelerinde Müslüman kökenden gelen Rastafarinin var olup olmadığına ilişkin bir bilgiye ulaşamadığımızı vurgulamak istiyoruz. Ancak, Rastafarilik ile diğer bir siyahi dinî hareket olarak 1930'lu yıllarda Elijah Muhammed liderliğinde Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkan "İslam Milleti" (Nation of Islam) arasında bazı benzerlikler olduğu ileri sürülmekle birlikte, bu konuda halen akademik bir çalışma yapılmış değildir.

KAYNAKÇA

AYKIT, Dursun Ali, *Etiyopya Kilisesi, Ayışığı Kitapları*, İstanbul 2013.

BAILEY, Wade, *Rastafari and Its Shamanist Origins*, United States of America, 2007.

BALISKY, E. Paul, "Ethiopia", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York 2006.

BARRETT, Leonard, *The Rastafarians: Twentieth Anniversary Edition*, Massachusetts 1997.

¹²⁷ Barrett, *The Rastafarians*, s. 84.

¹²⁸ Glazier, "'Limin' wid 'Jah': Spiritual Baptists Who Become Rastafarians and Then Become Spiritual Baptists Again", *The Anthropology of Religious Conversion*, s. 150-151.

CHAKANZA, J. C., "Malavi", *Encyclopedia of Religious Practices*, Vol. III, New York 2006.

'Challenges Faced by the Rastafari Community in South Africa', CRL Rights Commission, 2012, <http://crlcommission.org.za>. (Erişim tarihi 2015).

CHAWANE, Midas, "The Rastafari Movement in South Africa: Before and After Apartheid", *New Contree*, No. 65 (December 2012).

CHEVANNES, Barry, "Jamaica", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York 2006.

CHEVANNES, Barry, *Rastafari: Roots and Ideology*, Syracuse University Press, 1994.

COSENTINO, Donald, "Haiti", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York 2006.

EDMONDS, Enis, *Rastafari: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, 2012.

GLAZIER, Stephen D., "'Limin' wid 'Jah': Spiritual Baptists Who Become Rastafarians and Then Become Spiritual Baptists Again", *The Anthropology of Religious Conversion*, (ed.) Andrew Buckser, Stephen D. Glazier, Oxford 2003.

GRESCHAT, Hans-Jürgen, "Rastafarians", *The Encyclopedia of Christianity - Vol. IV*, Göttingen 1999.

Holy Bible, The New King James Version, Thomas Nelson Publishers, 1982.

<http://afonorow.files.wordpress.com/2012/04/lis-627-annotated-bibliography.pdf>, 6-7. (Erişim tarihi, 2015).

http://en.wikipedia.org/wiki/Rastafari_movement (Erişim tarihi, 2015).

http://en.wikipedia.org/wiki/Robert_Athlyi_Rogers (Erişim tarihi, 2015).

<http://web.archive.org/web/20060829153306/http://religiousmovement.s.lib.virginia.edu/nrms/rast.html#3> (Erişim tarihi, 2015).

<http://www.bbc.co.uk/religion/religions/rastafari/beliefs/women.shtml> (Erişim tarihi, 2015).

<http://www.bbc.co.uk/religion/religions/rastafari/ritesrituals/ritesrituals.shtml> (Erişim tarihi, 2015).

<http://www.coolrunnings.co.za/beliefs> (Erişim tarihi, 2015).

<http://www.coolrunnings.co.za/rastafarian-community> (Erişim tarihi, 2015).

- <http://www.houseofhismajesty.com/the-house/> (Erişim tarihi, 2015).
<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/1548383/Drugs-raid-on-former-Rastafarian-temple.html> (Erişim tarihi, 2015).
<http://www.youtube.com/watch?v=bYK8w6JtxjA> (Erişim tarihi, 2015).
<http://www.youtube.com/watch?v=onbhZQQKnWQ> (Erişim tarihi, 2014).
http://www.youtube.com/watch?v=-VRBMRebh_Y (Erişim tarihi, 2015).
HUDEPOHL, Kathryn A., "Saint Lucia", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. III, New York 2006.
KHAN, Aisha, "Trinidad and Tobago", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. III, New York 2006.
Kitabı Mukaddes, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1981.
MORRIS, Brian, *Religion and Anthropology: A Critical Introduction*, Cambridge University Press, 2006.
OOSTHUIZEN, Gerhardus Cornelis, *Rastafarianism*, University of Zululand, 1989.
ROGERS, Robert Athlyi, *The Holy Piby: The Blackman's Bible*, Newark-New Jersey, 1924.
SALTER, Richard C.,- Tafari, Ikael, "Rastafarianism", *Encyclopedia of Religion*, c. XI, Thomson Gale, Second Edition, 2005.
WILLIAMS, Maritza Straughn, "Dominica", *Encyclopedia of Religious Practice*, Vol. II, New York 2006.

bilimname XXXIV, 2017/2, 284-286
Arrival Date: 17.05.2017, Publishing Date: 31.10.2017

RASTAFARIANISM AS A SYNCRETIC AND BLACK RELIGIOUS MOVEMENT*

© Kadir ALBAYRAK^a

Extended Abstract

The Rastafarian movement originated in the 1920s in Jamaica, inspired by the teachings of a Jamaican, Marcus Garvey. As a syncretic, messianic and millenarian movement Rastafarianism is linked to the roots of resistance to slavery among descendants of the black African slave families. Emerged in Jamaica, Rastafarian movement is the biggest and most recognized local movement today. Therefore, it has a philosophy that can change society and has the capacity to gather crowds around. In recent years, there is an increasing attention to this movement not only in Jamaica, where it originated, but also in America, England, Canada and Africa. Although the movement began to emerge in 1930s, things written about it was based on superficial and hearsay information. As a result, Rastafarian movement is generally misunderstood both in Jamaica and elsewhere. It is possible to say that among today's thousands of similar cults, Rastafarians have an important number and influence. Local ethnic religious movements and messianic/millennial movements are topics that researchers on phenomenology of religion and history of religions put emphasis on. On the other hand, sociologists and anthropologists are concerned with the social aspects of such movements while researchers on policy study their ideology. Psychological understandings of these groups have also been studied respect to their reaction with colonialism. Linguists study the original jargons of these movements, while theologians emphasize the theological aspects.

* This article is reviewed and improved version of the report entitled "Afrika'yı Arz-ı Mev'ûd Edinmiş Senkretik Bir Dinî Hareket: Rastafarianizm" which has been presented in *the Forgotten Continent Africa and Turks* Symposium organised by Turkish Historical Society in Djibouti on November 15-16, 2014.

^a Prof. Dr., Cukurova University Theology Faculty, kadir.albayrak@gmail.com

Rastafarians believe that the former Ethiopian Emperor, Haile Selassie, born in 1892 and died in 1975, is a *Black Messiah* who will free the blacks who have been deported to different parts of the world from the oppression of the whites. The movement sees Ethiopia as the *arz-i mev'ûd, promised lands*. Accordingly, in the final analysis, black people will return to Ethiopia from Western countries where they are exiled as slaves. Belief in this *return* is a basis of faith and Haile Selassie will set the time for this. Rastas are convinced black people are reincarnations of the ancient Israelites and were exiled because of their evil deeds. They believe that the former emperor of Ethiopia, Haile Selassie I, is the living God and emperor of the world. However, the details of this *return* are secret and known only to very few people. According to narrations, there are those who claim that it will start with at least ten English ships from the Jamaican shores, and that they will come to Jamaica with their Ethiopian equipment. However, this understandings, stories and beliefs about *return* can now be considered as fantasies of the past.

For Rastafarians, Haile Selassie I, ganja, dreadlocks and the return to Africa considered as important symbols. Over time, the Rastafarians formed their own myths and rituals. However, these are still not written down systematically. Beliefs and rituals often show changes from one group to another, but followings are expressed as the general accepted beliefs and rituals of the Rastafarians:

Haile Selassie is a living god, the blacks are the incarnated individuals of the ancient Israel and whites exiled them to Jamaica, white man is lower than black man, Jamaica is desperate Hell, Ethiopia is paradise, the Triumphant Emperor of Ethiopia, is preparing ways to return to the African descendants to Ethiopia, in the near future, blacks will rule the world.

Having considered the conditions that Rastafarian movement emerged, women did not have an effective role. Members of the movement are usually men, but in recent times and nowadays, women also have an important role. Women often host special meetings where their main roles are singers and secretaries. While men bear many responsibilities of the movement, women mostly sell handbags, baskets, mats, brooms, artwork and other things in recent times.

According to them, Ethiopia represents heaven and Jamaica represents pure hell. For Rastas, smoking cannabis/marijuana is a spiritual act often accompanied by Bible studies. The I-tal vegetarian diet is one of the main tenets of the Rastafari movement. The wearing of dreadlocks is very closely associated with the movement. The Rastafari colors of green, gold and red

(sometimes also including black) are very commonly sported on the Rastafari flag, icons, badges, posters.

Finally, we want to emphasize that we couldn't get any information whether Muslim-originated Rastafarians exists in Islamic countries or in our country. However, Rastafarian movement and another black religious movement, namely 'Nation of Islam', which emerged in United States in 1930s under the leadership of Elijah Muhammed, alleged to have some similarities but have yet to be studied academically.

Keywords: Rastafarianism, Jamaica, Haile Selassie I, black people, Africa, Ethiopia, marijuana, colors, I-tal diet, reggae music, Bob Marley.

